

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
“ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ”

MASTER OF SCIENCE (MSc) IN
INNOVATIVE SYSTEMS OF SUSTAINABLE AGRICULTURAL PRODUCTION

**ΤΙΤΛΟΣ: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΕΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΜΑΡΙΑ Ν. ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ
Δρ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ι. ΚΑΡΥΠΙΔΗΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΙΟΣ 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πριν την παρουσίαση της διπλωματικής μου εργασίας, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω ορισμένους ανθρώπους που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίησή της.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας κ. Φίλιππο Καρυπίδη, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του σε όλο το διάστημα της εκπόνησής της.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους αυτούς που με στήριξαν τα τελευταία χρόνια στην επαγγελματική και προσωπική μου ζωή για όλη τη κατανόηση που έδειξαν και ειδικότερα, το στενό οικογενειακό και φιλικό μου περιβάλλον.

Αδιαμφισβήτητα, η παρουσία τους δίπλα μου και η εν γένει στήριξή τους ήταν και θα είναι καθοριστικής σημασίας τόσο για εμένα όσο και για την πρόοδό μου.

Ευχαριστώ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στην συνεργατική δραστηριότητα των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, στο πλαίσιο της άσκησης εμπορίας των αγροτικών προϊόντων. Μέσω αυτής, επιδιώκεται η ανάδειξη ζητημάτων ιδιαίζουσας σημασίας, όπως είναι τα αποκομιζόμενα οφέλη και τα προβληματικά σημεία της συνεργασίας αυτής, οι λόγοι που οδηγούν στην σύναψή της, καθώς επίσης και οι επί του παρόντος υφιστάμενες ανάγκες των αγροτών, η κάλυψη των οποίων επιδιώκεται μέσω της συνεργασίας αυτής. Πρόκειται για ένα ζήτημα, το οποίο προσεγγίζεται διττά, δηλαδή μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης και μέσω πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας. Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση επιδιώκεται η συλλογή δευτερογενών πληροφοριακών δεδομένων, δηλαδή ευρημάτων που έχουν προκύψει από ήδη διεξαχθείσες έρευνες άλλων μελετητών και ερευνητών. Η ποσοτική έρευνα που διεξήχθη στην παρούσα διπλωματική εργασία βασίστηκε σε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο κατασκευάστηκε από την ίδια την ερευνήτρια. Το ερωτηματολόγιο αυτό, συμπληρώθηκε από συνολικά 100 αγρότες της περιφερειακής ενότητας Θεσσαλονίκης. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι ο βασικότερος λόγος συνεργασίας των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς είναι η παράδοση των προϊόντων προς πώληση στους εμπόρους. Οι βασικότερες ανάγκες των αγροτών, που οι ίδιοι περιμένουν να τις καλύψουν μέσω της συνεργασίας τους με τους συνεταιρισμούς, είναι η εύκολη πρόσβαση στην αγορά, η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η πληροφόρηση για τις υφιστάμενες συνθήκες και η αύξηση των πωλήσεων. Τα βασικότερα οφέλη που αποκομίζουν οι αγρότες από την συνεργασία τους με τους συνεταιρισμούς είναι η μείωση της αβεβαιότητας που υπάρχει στην αγορά, η μείωση του ρίσκου κατά την άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας, η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, οι κοινωνικές επαφές με τα υπόλοιπα μέλη, η επίτευξη υψηλότερων τιμών στα προϊόντα, καθώς επίσης και η περαιτέρω ανάπτυξη της αγροτικής δραστηριότητας. Το σπουδαιότερο, με διαφορά, προβληματικό σημείο που εντοπίζεται στην συνεργασία των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, είναι ο χαμηλός βαθμός ικανοποίησης από τις τιμές των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρουν στα μέλη τους. Επιπροσθέτως, ένα ακόμα αξιοπρόσεκτο εύρημα είναι η σχέση μεταξύ μεγέθους του αγροκτήματος και αποκομιζόμενων ωφελειών από μία

ενδεχόμενη συνεργασία με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό. Πιο συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερο είναι το μέγεθος ενός αγροκτήματος τόσο λιγότερα είναι τα οφέλη που ο συγκεκριμένος αγρότης αποκομίζει από μία τέτοιου είδους συνεργασία.

Λέξεις-κλειδιά: Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, Αγρότες, Ανάγκες, Οφέλη, Προβλήματα, Συνεργασία.

ABSTRACT

This dissertation focuses on the cooperative activity of farmers with agricultural cooperatives, in the context of the marketing of agricultural products. It seeks to highlight issues of particular importance, such as the benefits and drawbacks of this partnership, the reasons that lead to its conclusion, as well as the current needs of farmers, whose coverage is sought, through this collaboration. This is an issue that is approached in two ways, namely through literature review and through primary quantitative research. The bibliographic review seeks to collect secondary information data, like findings that have emerged from research conducted by other scholars and researchers. The quantitative research conducted in this dissertation, was based on a structured questionnaire, which was constructed by the researcher herself. This questionnaire was completed by a total of 100 farmers in the area of Thessaloniki. The results of this research were considered remarkable. More specifically, it emerged that the main reason for farmers' cooperation with agricultural cooperatives is the sale of their agricultural products to traders. The main needs of farmers, who themselves are waiting to meet them through their cooperation with cooperatives, are claiming the ability of easy access to the market, gaining a competitive advantage, being informed on the existing market conditions and increasing their sales. The main benefits of farming from cooperating with cooperatives are reducing market uncertainty, taking less risk, gaining a competitive advantage, socializing with other members, and achieving higher prices on products, as well as the further development of agricultural activity. The main, with a difference, problematic point that is identified in the cooperation of the farmers with the agricultural cooperatives is the offer of the products and services of the second ones to the first ones, at high prices. In addition, another notable finding lies in the statistically significant correlation between farm size and the benefits gained from a possible partnership with a cooperative. More specifically, the larger the size of a farm, the less benefits a particular farmer gets from such a partnership.

Keywords: *Agricultural Cooperatives, Farmers, Needs, Benefits, Problems, Cooperation.*

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	i
ABSTRACT.....	iii
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	vi
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ.....	1
1.2 ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	2
1.3 ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ.....	5
1.4 ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.....	8
2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.....	8
2.2 ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.....	11
2.3 Η ΑΣΚΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΠΤΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	13
3.1 ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΓΡΟΤΩΝ.....	13
3.2 ΛΟΓΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ	15
3.3 Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ	22
3.3.1 Η Εμπιστοσύνη	22
3.3.2 Η Ικανοποίηση	23

3.4 ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	31
4.1 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ.....	31
4.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	31
4.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ.....	32
4.4 ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	33
4.5 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	34
4.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	34
4.7 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	35
4.8 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	36
4.9 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	36
4.10 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	38
5.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	38
5.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Β' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	42
5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Γ' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	47
5.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Δ' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	55
5.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Ε' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	60
5.6 ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ	66
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ.....	78
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	78
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	90

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 5.1. Φύλο	38
Πίνακας 5.2. Ηλικία	39
Πίνακας 5.3. Έτη άσκησης αγροτικής δραστηριότητας	39
Πίνακας 5.5. Πόσα στρέμματα είναι κατά προσέγγιση το αγρόκτημά σας;.....	42
Πίνακας 5.5. Για πόσο χρονικό διάστημα είστε μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό;.....	43
Πίνακας 5.6. Για ποιο λόγο συμμετέχετε στο συνεταιρισμό	44
Πίνακας 5.7. Ποια είναι η βασική δραστηριότητα του αγροτικού συνεταιρισμού στον οποίο είστε μέλος;.....	45
Πίνακας 5.8. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη συμμετοχή σας με τον αγροτικό συνεταιρισμό;.....	46
Πίνακας 5.9. Πόσο πιθανό είναι να σταματήσετε τη συνεργασία σας με τον αγροτικό συνεταιρισμό;.....	47
Πίνακας 5.10. Από τη συνεργασία μου με τον αγροτικό συνεταιρισμό, κάνω κοινωνικές επαφές με τα άλλα μέλη.....	48
Πίνακας 5.11. Εμπιστεύομαι τις πολιτικές που ακολουθεί ο αγροτικός συνεταιρισμός με τον οποίο συνεργάζομαι.....	48
Πίνακας 5.12. Εμπιστεύομαι τα υπόλοιπα μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού με τον οποίο συνεργάζομαι.....	49
Πίνακας 5.13. Συνεργάζομαι με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό για να μειώσω την αβεβαιότητα που υπάρχει στην αγορά.....	49
Πίνακας 5.14. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό κερδίζω ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.....	50
Πίνακας 5.15. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό έχω περισσότερες ευκαιρίες να αναπτύξω κι άλλο την δραστηριότητά μου.....	50

Πίνακας 5.16. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό, λαμβάνω μικρότερο ρίσκο στην αγροτική μου δραστηριότητα.	51
Πίνακας 5.17. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό πληροφορούμαι το ίδιο με τους υπόλοιπους αγρότες.	51
Πίνακας 5.18. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό, μπορώ να επιτύχω μεγαλύτερες τιμές στα προϊόντα μου.	52
Πίνακας 5.19. Λόγοι Συνεργασίας των Αγροτών με τον Συνεταιρισμό.....	52
Πίνακας 5.20. Να με ενημερώνει για τις συνθήκες στην αγορά, το ίδιο με τα υπόλοιπα μέλη.....	56
Πίνακας 5.21. Να έχω εύκολη πρόσβαση στην αγορά.....	56
Πίνακας 5.22. Να αυξήσω τις πωλήσεις μου.....	57
Πίνακας 5.23. Να έχω ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.....	57
Πίνακας 5.24. Να παίρνω όσο το δυνατόν μικρότερο ρίσκο κατά την αγροτική μου δραστηριότητα.....	58
Πίνακας 5.25. Ανάγκες προς Κάλυψη μέσω των Συνεταιρισμών.....	59
Πίνακας 5.26. Η εφαρμογή των αρχών της δημοκρατίας και δικαιοσύνης, θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη.....	60
Πίνακας 5.27. Δεν αντιμετωπίζονται όλα τα μέλη ισότιμα.....	61
Πίνακας 5.28. Λόγω των διαφορετικών στόχων των μελών, ο συνεταιρισμός δεν έχει έναν ενιαίο στόχο.....	61
Πίνακας 5.29. Οι διαχειριστές, λαμβάνουν αποφάσεις που δεν τάσσονται πάντα υπέρ του συμφέροντος των μελών.....	62
Πίνακας 5.30. Τα μέλη του συνεταιρισμού, δεν έχουν τη δυνατότητα επαρκούς ελέγχου.....	63
Πίνακας 5.31. Η πληροφόρηση που παρέχεται μέσω του συνεταιρισμού, είναι ασύμμετρη.....	63
Πίνακας 5.32. Ο συνεταιρισμός πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα προς τα μέλη του σε χαμηλότερες τιμές.....	64
Πίνακας 5.33. Προβλήματα Συνεργασίας με Συνεταιρισμούς.....	64

Πίνακας 5.34. Tests of Normality	68
Πίνακας 5.35. Tests of Normality	68
Πίνακας 5.36. Tests of Normality	69
Πίνακας 5.37. Tests of Normality	69
Πίνακας 5.38. Tests of Normality	69
Πίνακας 5.39. Correlations	70
Πίνακας 5.40.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Σιτηρά.....	71
Πίνακας 5.41.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Βαμβάκι.....	72
Πίνακας 5.42.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Φρούτα και Λαχανικά	73
Πίνακας 5.43.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Άλλο Είδος	74
Πίνακας 5.44.Αποτελέσματα Kruskal Wallis για Έτη Δραστηριοποίησης.....	75
Πίνακας 5.45.Αποτελέσματα Kruskal Wallis για Ηλικία	76
Πίνακας 5.46.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Φύλο	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ

Σε πολλές χώρες της δυτικής Ευρώπης, ο βαθμός συμμετοχής των συνεταιρισμών στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων είναι αρκετά υψηλός (Chaddad & Plioroulos, 2012; Gijssels & Bussels, 2014; Van Dijk et al., 2015). Στην Ελλάδα, αντίθετα, ο βαθμός αυτός είναι ιδιαίτερα χαμηλός οδηγώντας σε πολλαπλές απώλειες για τα μέλη τους που είναι οι αγρότες (Καρυπίδης, 2015). Είναι γεγονός, πως κατά καιρούς έχουν πραγματοποιηθεί πολλές μελέτες, οι οποίες είναι αμιγώς επικεντρωμένες στους αγροτικούς συνεταιρισμούς, όπως των Borgen (2004), Collins & Louloudis (1995), Cook (1995), Plioroulos & Valentinov (2012) και Patronis & Mavreas (2018). Όπως συνάγεται από όσα αναφέρθηκαν, υφίσταται ανάγκη, στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας, να μελετηθεί το ζήτημα της συνεταιριστικής εμπορίας, καθώς σε σύγκριση με άλλες χώρες, στη Ελλάδα το ζήτημα της συμμετοχής των αγροτών σε αγροτικούς συνεταιρισμούς δεν έχει μελετηθεί διεξοδικά.

Πρόκειται για ένα ζήτημα, το οποίο βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο στην περίπτωση της Ελλάδας, εν αντιθέσει με περιπτώσεις άλλων αναπτυγμένων κρατών. Η απουσία τέτοιου είδους στοχευμένων ερευνών και μελετών, προσέλκυσε το ερευνητικό μας ενδιαφέρον και έτσι, καταλήξαμε στην απόφαση διεξαγωγής μίας πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας επικεντρωμένης στην ποιότητα, τα χαρακτηριστικά και τα οφέλη των συνεργασιών των Ελλήνων αγροτών-παραγωγών με ελληνικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς. Κατόπιν ολοκλήρωσης αυτής της μελέτης, ευελπιστούμε και προσδοκούμε στην επισήμανση και έμφαση εκείνων των σημείων, που χρήζουν βελτίωσης και αναδιάρθρωσης, για λόγους βέλτιστης εξυπηρέτησης των αναγκών των αγροτών-παραγωγών.

Σκοπός της μελέτης μας, είναι η διερεύνηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης της συνεταιριστικής εμπορίας των γεωργικών προϊόντων. Ουσιαστικά, πρόκειται για μία διερεύνηση, η οποία διενεργείται μέσα από τις προθέσεις και αντιλήψεις των αγροτών, σχετικά με τη διάθεση των προϊόντων τους μέσω των αγροτικών συνεταιρισμών και τον

εντοπισμό των βασικών τους αναγκών. Ως εκ τούτου, επιδιώκεται η επισήμανση εκείνων των σημείων, που χρήζουν βελτίωσης και αναδιάρθρωσης, προκειμένου να καλυφθούν σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο βαθμό, οι υφιστάμενες ανάγκες των αγροτών αναφορικά με την εμπορία και προώθηση των αγροτικών τους προϊόντων στην αγορά. Τέλος, επιδιώκεται ο εντοπισμός των αρνητικών σημείων της συνεργασίας των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Ο ανωτέρω σκοπός, πρόκειται να καλυφθεί μέσω της κάλυψης των επιμέρους ειδικότερων σκοπών, οι οποίοι διαμορφώνουν τα ερευνητικά ερωτήματα, όπως ακριβώς παρατίθενται στο επόμενο υποκεφάλαιο.

1.2 ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι ειδικότεροι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία αναμένεται να απαντηθούν μέσω της πρωτογενούς έρευνας και αποσκοπούν στην κάλυψη του ανωτέρω αναφερόμενου γενικού σκοπού της εργασίας αυτής και είναι τα παρακάτω:

Μία πληθώρα ερευνών, όπως αυτές των Karantininis (2007) και Martino (2010), υποστηρίζουν ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, καλύπτουν ανάγκες των αγροτών, όπως είναι για παράδειγμα η προσφορά συμμετρικής πληροφόρησης και ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η λήψη χαμηλότερου ρίσκου στην παραγωγική διαδικασία και η προσπάθεια διεύθυνσής τους στην αγορά. Αυτό, μας ωθεί στο να διερευνήσουμε περαιτέρω τις υφιστάμενες ανάγκες των αγροτών στην περίπτωση της Ελλάδας, και πιο συγκεκριμένα της Θεσσαλονίκης, καθώς επίσης και τα βασικότερα σημεία που χρήζουν βελτίωσης από την πλευρά των αγροτικών συνεταιρισμών, προκειμένου να καλυφθούν οι υφιστάμενες αυτές ανάγκες σε μεγαλύτερο βαθμό.

Ερευνητικό ερώτημα 1^ο Ποιες είναι οι υφιστάμενες ανάγκες των αγροτών ως προς τη διευκόλυνση της εμπορίας των αγροτικών τους προϊόντων;

Ειδικός στόχος 1 Ο εντοπισμός των πραγματικών αναγκών των αγροτών, που οι ίδιοι προσδοκούν να καλύπτονται από τη συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Σύμφωνα με τους Narciso et al. (2014) οι συνεταιρισμοί πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στη μεγιστοποίηση της ικανοποίησης των αναγκών των μελών τους, προσφέροντάς τους έναν κατάλογο υπηρεσιών που να δημιουργούν μία κατάσταση ευεξίας και εμπιστοσύνης για τα μέλη τους. Επομένως είναι σημαντικό να εξεταστούν οι καθοριστικοί παράγοντες της ικανοποίησης των μελών από τον συνεταιρισμό. Δε βρέθηκε να υπάρχουν αρκετές μελέτες που να εξετάζουν αυτά τα θέματα.

Ερευνητικό ερώτημα 2^ο Ποιο είναι το σημαντικότερο σημείο που σύμφωνα με την άποψη των αγροτών, χρήζει βελτίωσης, από την πλευρά των αγροτικών συνεταιρισμών, προκειμένου να αυξηθεί η ικανοποίησή τους από την υφιστάμενη συνεργασία;

Ειδικός στόχος 2 Ο εντοπισμός των βασικότερων προβλημάτων, με την επίλυση των οποίων θα αυξηθεί η ικανοποίηση των αγροτών από τη συνεργασία τους με τους συνεταιρισμούς.

Οι Pascucci et al. (2011) αναφέρουν ότι οι υφιστάμενες μελέτες που επικεντρώνονται στη συνεργασία των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, δεν εμβαθύνουν στους λόγους για τους οποίους οι πρώτοι καταλήγουν να συνεργάζονται με τους δεύτερους. Επίσης, οι στάσεις των αγροτών καθορίζουν τη συμπεριφορά τους, παρά το γεγονός της έλλειψης επαρκών βιβλιογραφικών πηγών που να αναφέρουν κάτι τέτοιο (Bhuyan, 2007). Αυτό, και θεωρώντας τη στάση ως βασικό παράγοντα για τη μελλοντική εξέλιξη της συμμετοχής ενός αγρότη σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό, μας ωθεί στο να διερευνήσουμε το συγκεκριμένο πεδίο, στο πλαίσιο της Θεσσαλονίκης, για να καλύψουμε ένα σημαντικό εντοπισμένο βιβλιογραφικό κενό.

Ερευνητικό ερώτημα 3^ο Ποιοι είναι οι λόγοι που ώθησαν τους αγρότες στην σύναψη συνεργασίας με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό;

Ειδικός στόχος 3 Οι λόγοι για τους οποίους οι αγρότες συμμετέχουν στο συνεταιρισμό.

Συν τοις άλλοις, η ικανοποίηση των μελών-αγροτών, από τον αγροτικό συνεταιρισμό, με τον οποίο συνεργάζονται, χρησιμοποιείται ολόένα και περισσότερο, από τους ερευνητές, ως μέτρο της επιτυχίας ή της αποδοτικότητας της λειτουργίας και δράσης

των οργανισμών αυτών. Η ικανοποίηση των αγροτών από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, καθορίζει την επιθυμία τους να συνεχίσουν να είναι μέλη του εκάστοτε συνεταιρισμού ή να διακόψουν τη συνεργασία τους μαζί του (Sayers et al., 1996; Hansen et al., 2002; Narciso et al., 2014; Hernández-Espallardo et al., 2013). Αυτό, μας ωθεί να διερευνήσουμε την πιθανότητα της διακοπής της συνεργασίας αυτής.

Ερευνητικό ερώτημα 4^ο Πόσο πιθανή είναι η διακοπή της συνεργασίας των αγροτών - παραγωγών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς;

Ειδικός στόχος 4 Να ελεγχθεί αν οι αγρότες προτίθενται να διακόψουν την υπάρχουσα συνεργασία τους με τον συνεταιρισμό.

Στο πλαίσιο της υφιστάμενης βιβλιογραφίας, ο Wadsworth (1991) στην έρευνά του, εντόπισε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της περιοχής, στην οποία βρίσκεται ένα αγρόκτημα, του μεγέθους και τύπου του, με τη σύναψη ή μη συνεργασίας με αγροτικούς συνεταιρισμούς. Επίσης, σύμφωνα με το Italian Ministry of Agriculture, Food and Forestry (2009), το 35% της εθνικής παραγωγής αγροτικών προϊόντων, προκύπτει ως μία θετική απότοκος της συνεργασίας αγροτών με αγροτικούς συνεταιρισμούς. Τόσο η διασύνδεση του μεγέθους, του τύπου και της τοποθεσίας του αγροκτήματος με τη συμμετοχή ενός αγρότη σε έναν συνεταιρισμό όσο και το ποσοστό της εθνικής αγροτικής παραγωγής της Ιταλίας, που προέρχεται από τη συνεργασία αγροτών με αγροτικούς συνεταιρισμούς, μας ωθεί να εντοπίσουμε τα οφέλη τα οποία προκύπτουν από τις συνεργασίες αυτές, στην περίπτωση της χώρας μας.

Ερευνητικό ερώτημα 5^ο Υφίσταται στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ α) του είδους και β) του μεγέθους του αγροκτήματος, με α) τα θετικά και β) αρνητικά στοιχεία της συνεργασίας των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς;

Ερευνητικό ερώτημα 6^ο Ποια είναι τα οφέλη που αποκομίζουν ο αγρότες από την παρούσα συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς;

Ειδικός στόχος 5 Ο εντοπισμός των ωφελειών των αγροτών από την συνεργασία τους με τους συνεταιρισμούς.

Με τους παραπάνω ειδικούς στόχους προσπαθούμε να συνδέσουμε, τις πεποιθήσεις των αγροτών, με τις υφιστάμενες προθέσεις τους, αναφορικά με τη συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Για το λόγο αυτό, κρίνεται απαραίτητη η συλλογή δεδομένων σχετικών με τα αποκομιζόμενα οφέλη και τα σημεία δυσαρέσκειας των αγροτών από τη συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Έτσι, θεωρούμε ότι θα είμαστε σε θέση να αιτιολογήσουμε τις πεποιθήσεις τους και να αποδώσουμε συγκεκριμένες αιτίες για τη διαμόρφωσή τους.

1.3 ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Αν και οι μελέτες, οι οποίες έχουν διεξαχθεί και οι οποίες επικεντρώνονται στους αγροτικούς συνεταιρισμούς είναι ουκ ολίγες, προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα υλικού, άμεσα συσχετιζόμενο με τις συνεταιριστικές αξίες και τις οργανωτικές δομές των ελληνικών αγροτικών συνεταιρισμών, ωστόσο, το υφιστάμενο βιβλιογραφικό υπόβαθρο, που προσεγγίζει ζητήματα ωφελιών και εμποδίων στο πλαίσιο της συνεργασίας των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς στην πράξη, είναι δυστυχώς, ιδιαίτερα περιορισμένο.

Το βιβλιογραφικό αυτό κενό, συνδυαστικά με τη σπουδαιότητα της υπόστασης και δράσης των αγροτικών συνεταιρισμών στη χώρα μας, αποτέλεσε και το έναυσμα της ενασχόλησής μας με το ζήτημα αυτό. Έτσι, μέσω του πονήματος αυτού, διαμορφώνεται μία ευρεία εικόνα των δυνατών και αδυνάτων σημείων των αγροτικών συνεταιρισμών, τα οποία ταυτόχρονα συνθέτουν και τους λόγους έναρξης, ή αντίστοιχα διακοπής, της συνεργασίας των Ελλήνων αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Μετά την ολοκλήρωση της ανάγνωσης της διπλωματικής αυτής εργασίας, ελπίζουμε ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και τα όργανα αυτών, θα είναι σε θέση να γνωρίζουν κάποια από τα σημεία εκείνα, τα οποία χρήζουν βελτίωσης ή/και αναδιάρθρωσης, προκειμένου να εξυπηρετηθούν σε βέλτιστο βαθμό οι ανάγκες των σύγχρονων αγροτών. Η αξιοπιστία των ευρημάτων μας, μάλιστα, αναβαθμίζεται, λόγω του ότι τα τελικά

συμπεράσματα της μελέτης αυτής, θα εξαχθούν αφενός από το βιβλιογραφικό σκέλος αυτής και αφετέρου, από την προσωπική άποψη αγροτών, οι οποίοι θα συμμετέχουν στην πρωτογενή ποσοτική έρευνα και οι οποίοι βρίσκονται σε συνεργασία με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό.

1.4 ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Κατόπιν της ολοκλήρωσης του πρώτου, εισαγωγικού κεφαλαίου, ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλιογραφικού σκέλους, το οποίο επικεντρώνεται στις εμπορικές δραστηριότητες των αγροτικών συνεταιρισμών. Πιο συγκεκριμένα, αφού αναφερθούν οι εμπορικές δραστηριότητες των αγροτικών συνεταιρισμών και το πλαίσιο της λειτουργίας τους, και αφού ακολουθήσει η περιγραφή τους, παρατίθενται οι στόχοι, που επιδιώκεται να καλυφθούν, αφενός από την πλευρά των αγροτών και αφετέρου από την πλευρά των αγροτικών συνεταιρισμών. Τέλος, γίνεται μνεία στη διαδικασία της άσκησης εμπορίας από τους αγρότες, οι οποίοι συνάπτουν συνεργασία με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και πώς αυτή διαφοροποιείται από την περίπτωση κατά την οποία οι αγρότες αυτοί, θα επέλεγαν να δραστηριοποιηθούν εξατομικευμένα, δηλαδή εκτός του συνεργατικού κλίματος που προκύπτει μέσα από τον εκάστοτε αγροτικό συνεταιρισμό.

Στο τρίτο κεφάλαιο, επιδιώκεται η συλλογή δευτερογενών πληροφοριακών δεδομένων, αναφορικά με τη συνεργασία των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με τις ανάγκες των αγροτών, τα οφέλη τους από τη συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, την ικανοποίησή τους από την συνεργασία αυτή, και τα προβληματικά σημεία αυτής. Αναλυτικότερα, στο κεφάλαιο αυτό, περιγράφονται εκείνοι οι λόγοι, οι οποίοι ωθούν τους αγρότες να συνάψουν συνεργασία με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Πιο συγκεκριμένα περιγράφονται, η διαπραγματευτική δύναμη των αγροτών, η δημιουργία οικονομιών κλίμακας, η διασφάλιση της απασχόλησής τους και το επίπεδο του εισοδήματός τους, η ευκαιρία ανάπτυξης εμπορικών δραστηριοτήτων, παρεμφερών με των αντίστοιχων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του ιδιωτικού τομέα, η αξιοποίηση βέλτιστων

προωθητικών ενεργειών, η αύξηση της αξίας των παραγόμενων προϊόντων τους, η διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε χρήσιμα πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία δεν θα είχαν τη δυνατότητα να αντλήσουν σε περίπτωση κατά την οποία δραστηριοποιούνταν ατομικά, καθώς επίσης και η διασταύρωση των δυνάμεων της προσφοράς και της ζήτησης. Συν τοις άλλοις, περιγράφονται και οι λόγοι, η υπόσταση των οποίων κρίνεται ως αποτρεπτικός παράγων, της συνέχισης της συνεργασίας των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Πιο συγκεκριμένα, το δυσχερές παρελθόν της χώρας μας, η μειωμένη εμπιστοσύνη από την πλευρά των αγροτών προς τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, η μειωμένη ικανοποίησή τους αφενός από το λειτουργικό τους περιβάλλον και αφετέρου από την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών τους, η ασυμμετρία της πληροφόρησης, η επιλογή της ατομικής δραστηριοποίησης των αγροτών, καθώς επίσης και διάφοροι επιπρόσθετοι οικονομικοί και προσωπικοί λόγοι.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, ξεκινά το πρακτικό σκέλος αυτής. Στο σημείο αυτό, δίνονται επεξηγήσεις και περιγράφονται με λεπτομέρεια, όλα τα απαιτούμενα μεθοδολογικά ζητήματα, τα οποία είναι άμεσα συνυφασμένα με τη διαδικασία και την ολοκλήρωση της διεξαγωγής της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας που διεξήχθη.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται και συζητούνται τα αποτελέσματα, όπως αυτά προέκυψαν από τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, τα οποία χορηγήθηκαν σε Έλληνες αγρότες της περιοχής της Θεσσαλονίκης, που συνεργάζονται με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό. Πέραν αυτού, στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων αυτών και ερμηνεύονται τα παρατιθέμενα αποτελέσματα.

Τέλος, παρατίθενται τα εξαγόμενα συμπεράσματα αυτής και οι προτάσεις προς τους συνεταιρισμούς, καθώς επίσης και προς την κοινωνία, επί του ζητήματος της υπόστασης και δραστηριότητας των αγροτικών συνεταιρισμών και της συνεργασίας τους με τους αγρότες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 1 του πρώτου κεφαλαίου του Ν.4384/2016 (ΦΕΚ 78/Α/26-4-2016), όπως αυτός έχει κωδικοποιηθεί βάσει των νομοθετικών διατάξεων του Ν.4647/2019, ως αγροτικός συνεταιρισμός, νοείται μια αυτόνομη ένωση προσώπων, η συγκρότηση της οποίας πραγματοποιείται εθελοντικά, με απώτερο σκοπό την παροχή βοήθειας προς τα μέλη της και την επίτευξη αλληλεγγύης μεταξύ αυτών. Στις νομοθετικές διατάξεις αυτές, γίνεται μνεία σε πολλές μορφές και πολλά είδη αγροτικών συνεταιρισμών, όπως είναι για παράδειγμα οι αγροτικοί συνεταιρισμοί κτηνοτροφίας, μελισσοκομίας, αλιείας, πτηνοτροφίας, αγροτουρισμού, οικοτεχνίας, σπηροτροφίας και πολλοί άλλοι παρεμφερείς συνεταιρισμοί, η δραστηριοποίηση και δράση των οποίων εντάσσεται στην σφαίρα του αγροτικού κλάδου. Από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, εξαιρούνται ρητά οι δασικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους (E-Nomothesia, 2019).

Στην δεύτερη παράγραφο του πρώτου άρθρου του πρώτου κεφαλαίου του Ν.4384/2016, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Μάλιστα, διακατέχονται από εμπορική ιδιότητα, στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνουν το δικαίωμα της ανάπτυξης οποιασδήποτε εμπορικής φύσεως δραστηριότητας, μέσω της οποίας προάγεται και διευκολύνεται η κάλυψη των τιθέμενων στόχων τους, οι οποίοι πρέπει να αναφέρονται ρητά και αναλυτικά στο καταστατικό τους έγγραφο.

Έτσι, ένας αγροτικός συνεταιρισμός, προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του, επιτρέπεται να προβαίνει στην σύσταση νομικών προσώπων ή υποκαταστημάτων τους, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς επίσης και στην σύμπραξη με άλλους συνεταιρισμούς, και με λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, με κοινωφελείς οργανισμούς, αλλά και με οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Επιτρέπεται επίσης, η σύμπραξη των αγροτικών συνεταιρισμών με άλλους

συνεταιρισμούς που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται σε λοιπές χώρες του εξωτερικού.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο άρθρο 4 του κεφαλαίου Β του Ν.4384/ 2016, η σύσταση ενός αγροτικού συνεταιρισμού πραγματοποιείται μέσω της σύνταξης και υπογραφής του αντίστοιχου καταστατικού του εγγράφου. Η υπογραφή του καταστατικού, πρέπει να πραγματοποιηθεί από τουλάχιστον είκοσι πρόσωπα, τα οποία πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στις νομοθετικές διατάξεις του νόμου αυτού, αναφορικά με τα άτομα που μπορούν να συμμετέχουν ως μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού. Η εμπορική ιδιότητα του αγροτικού συνεταιρισμού αποκτάται κατόπιν της επιτυχούς καταχώρησης του καταστατικού του εγγράφου, στο βιβλίο μητρώου αγροτικών συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου της έδρας του συνεταιρισμού αυτού (Άρθρο 4, Ν.4384/2016).

Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι ο κατώτατος αριθμός των είκοσι ατόμων, που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, δεν είναι δεσμευτικός σε περίπτωση κατά την οποία ένας αγροτικός συνεταιρισμός λειτουργούσε μέχρι και την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν.4384/ 2016, με λιγότερα από είκοσι μέλη και ο κύκλος εργασιών του κυμαινόταν σε επίπεδα άνω των 100.000 ευρώ, αλλά και σε περίπτωση κατά την οποία ένας αγροτικός συνεταιρισμός λειτουργούσε μέχρι και την έναρξη ισχύος του Ν.4384/ 2016, με λιγότερα από είκοσι μέλη και εδρεύει σε νησιά, πλην της Εύβοιας και της Κρήτης, αλλά και σε ορεινές περιοχές, όπως αυτές προσδιορίζονται από την κοινοτική οδηγία υπ' αριθμόν 81 / 645 /ΕΟΚ (Ν. 4384/2016).

Στο καταστατικό έγγραφο του αγροτικού συνεταιρισμού, πλην λοιπών πληροφοριακών στοιχείων που πρέπει απαραίτητως να αναγράφονται και τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 5 του Κεφαλαίου Β του Ν.4384/ 2016, πρέπει να γίνεται ρητή και αναλυτική αναφορά στον σκοπό και τις δραστηριότητες στις οποίες θα προβαίνει ο αγροτικός συνεταιρισμός, αλλά και στα μέσα που θα χρησιμοποιεί για την επίτευξη των στόχων του.

Όσον αφορά την περίπτωση των μελών του αγροτικού συνεταιρισμού, λεπτομέρειες παρατίθενται στις νομοθετικές διατάξεις του άρθρου 6 του Κεφαλαίου Γ του Ν. 4384 / 2016. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου ένα πρόσωπο να καταστεί μέλος ενός αγροτικού συνεταιρισμού πρέπει απαραίτητως να διακατέχεται από δικαιοπρακτική ικανότητα και παράλληλα να δραστηριοποιείται σε οποιονδήποτε τομέα ή σε οποιαδήποτε

δραστηριότητα, η οποία υπάγεται στην σφαίρα της αγροτικής οικονομίας και μπορεί να εξυπηρετηθεί από την δράση του συγκεκριμένου αγροτικού συνεταιρισμού. Σε κάθε περίπτωση, προκειμένου ένα πρόσωπο να καταστεί μέλος ενός αγροτικού συνεταιρισμού, πρέπει να αποδεχτεί και να πληροί τις προϋποθέσεις και τους όρους που αναφέρονται ρητά στο καταστατικό του έγγραφο, καθώς επίσης και να αποδέχεται την αξιοποίηση και χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του αγροτικού συνεταιρισμού. Φυσικά, δεν αποκλείεται η συμμετοχή ως μέλους, οποιουδήποτε άλλου αγροτικού συνεταιρισμού ή οικονομικού προσώπου, με αγροτική δραστηριότητα. Τέλος, είναι δυνατή και η συμμετοχή μελών – επενδυτών στους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Η συγκεκριμένη κατηγορία μελών, δύναται να συμβάλει στη διευκόλυνση και στην εξυπηρέτηση της επίτευξης των στόχων ενός αγροτικού συνεταιρισμού, αλλά δεν είναι υποχρεωμένη να προβαίνει σε συναλλαγές μαζί του. Οι συνεταιριστικές μερίδες, οι οποίες κατέχονται από την πλευρά των μελών – επενδυτών, είναι προαιρετικές και δεν συμπεριλαμβάνουν δικαιώματα συμμετοχής σε διαδικασίες ψηφοφορίας που διεξάγονται στον αγροτικό συνεταιρισμό. Τα μέλη– επενδυτές, δεν δύνανται ούτε να εκλέγονται αλλά ούτε και να εκλέγουν (Άρθρο 6, Ν.4384/2016).

Ένα μέλος του αγροτικού συνεταιρισμού, έχει το δικαίωμα της αποχώρησης ή διαγραφής του από αυτόν, σε περίπτωση κατά την οποία προειδοποιήσει εγγράφως και εγκαίρως την διοίκηση του συνεταιρισμού για το θέμα αυτό. Στη συνέχεια, η αίτηση διαγραφής ή αποχώρησης ενός μέλους, γίνεται αποδεκτή ή απορριπτή, από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Λεπτομέρειες για την διαδικασία αλλά και τους λόγους διαγραφής και αποχώρησης ενός μέλους από τον αγροτικό συνεταιρισμό, περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στο καταστατικό έγγραφο αυτού.

Τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού διακατέχονται από μία σειρά δικαιωμάτων, και πιο συγκεκριμένα από το δικαίωμα της συμμετοχής τους στις γενικές συνελεύσεις, το δικαίωμα της συμμετοχής στις εκλογικές διαδικασίες που διαδραματίζονται σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό, της συμμετοχής στη διανομή των πλεονασμάτων κατά τη λήξη ενός φορολογικού έτους, της συμμετοχής τους στις συναλλακτικές και λοιπές δραστηριότητες του αγροτικού συνεταιρισμού, δίχως να γίνεται διάκριση μεταξύ των υπολοίπων μελών του, αλλά και της συμμετοχής τους στην συνεταιριστική εκπαίδευση. Επιπροσθέτως, τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν αντίγραφα των καταστατικών του εγγράφων και των τροποποιήσεων αυτών και να ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Επίσης, έχουν την

υποχρέωση της αποχής τους από δραστηριότητες που κρίνονται ανταγωνιστικές απέναντι στον αγροτικό συνεταιρισμό στον οποίο συμμετέχουν (Ν.4384/2016).

2.2 ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Απώτερος σκοπός ενός αγροτικού συνεταιρισμού, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο είναι η υποβοήθηση των μελών του, η κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών τους, καθώς επίσης και η υποβοήθηση της κοινωνικοοικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξής τους, στο πλαίσιο ενός περιβάλλοντος αλληλεγγύης, το οποίο αναπτύσσεται μεταξύ των μελών. Ο σκοπός αυτός, επιδιώκεται να καλυφθεί μέσω της ενεργού δράσης του εκάστοτε αγροτικού συνεταιρισμού, ο οποίος μεταφράζεται ως μία συνιδιόκτητη επιχειρηματική οντότητα, η διοίκηση της οποίας διεξάγεται με τρόπο δημοκρατικό (Ν.4384/2016).

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένοι από τους βασικούς σκοπούς που τίθενται στο πλαίσιο της υπόστασης και δραστηριοποίησης των αγροτικών συνεταιρισμών είναι η αύξηση του εισοδήματος των μελών τους, η προσπάθεια συρρίκνωσης του κόστους παραγωγής σε όσο το δυνατόν χαμηλότερα επίπεδα, η ελαχιστοποίηση των δαπανών, οι οποίες είναι άμεσα συνυφασμένες με το κόστος συναλλαγών, καθώς επίσης και η βέλτιστη ροή χρήσιμων πληροφοριακών δεδομένων, απόλυτα συσχετιζόμενων με ζητήματα εμπορίας των αγροτικών προϊόντων (Szabo, 2006).

2.3 Η ΑΣΚΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΠΤΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης και δράσης των αγροτικών συνεταιρισμών, και προκειμένου να καλυφθεί ο στόχος της ικανοποίησης των συν τοις άλλοις, εμπορικών αναγκών των μελών τους, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, δύνανται να προβαίνουν στην

σύναψη ιδιωτικών γραπτών συμβάσεων μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων. Οι συμβάσεις αυτές, φέρουν βεβαία ημερομηνία και στο πλαίσιο αυτών είναι δυνατή η ρύθμιση μελλοντικών πωλήσεων αγροτικών προϊόντων των μελών ενός αγροτικού συνεταιρισμού. Στο πλαίσιο της σύναψης μίας τέτοιου είδους σύμβασης, πρέπει να γίνεται ρητή και αναλυτική αναφορά σε ορισμένα επιμέρους στοιχεία. Τέτοια στοιχεία, είναι για παράδειγμα το είδος των πωλούμενων αγροτικών προϊόντων, η ποσότητα αυτών, η κατώτατη δυνατή χρονική διάρκεια ισχύος της σύμβασης, η οποία παρεμπιπτόντως δεν δύναται να είναι μικρότερη των δώδεκα μηνών, η διαδικασία και τα μέσα συλλογής, συντήρησης και φύλαξης των αγροτικών προϊόντων, λεπτομέρειες άμεσα συνυφασμένες με την ποιότητά τους βάσει συναφών πιστοποιήσεων, οι τιμές τους, ο τρόπος και η διαδικασία της εξόφλησης, καθώς επίσης και οι λόγοι που δύναται να οδηγήσουν σε καταγγελία της εν προκειμένω σύμβασης και ο τρόπος με τον οποίο είναι δυνατόν η σύμβαση αυτή να καταγγελθεί. Επίσης, είναι απαραίτητη η αναγραφή λοιπών πληροφοριακών στοιχείων, τα οποία πιστοποιούν την επαγγελματική ιδιότητα του αντισυμβαλλομένου μέρους και την νομιμοποίηση και νομιμότητα της σύναψης της συγκεκριμένης σύμβασης (Ν.4384/2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

3.1 ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΓΡΟΤΩΝ

Η βιβλιογραφία, η οποία βασίζεται και επικεντρώνεται στις ολιγοπωλιακές αγορές, θεωρεί τη διαμόρφωση και την υπόσταση των αγροτικών συνεταιρισμών ως αντισταθμιστική αντίδραση στην μονοπωλιακή ή ολιγοπωλιακή δύναμη των χονδρεμπόρων ή των μεταποιητικών επιχειρήσεων, που κατέχουν οι επενδυτές στις τοπικές γεωργικές αγορές (Sexton, 1990; Tennbakk, 1995; Karantininis & Zago, 2001; Bontems & Fulton, 2009).

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ενός συνεταιρισμού σε μία ολιγοπωλιακή ή μονοπωλιακή αγορά, εξαρτάται από την ικανότητά του να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά προβλήματα της ασύμμετρης πληροφόρησης και του ηθικού κινδύνου, υποκαθιστώντας τυποποιημένους συμβατικούς κανόνες, με κανόνες εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας (Fulton, 1999; Hansen et al., 2002; Karantininis, 2007; Martino, 2010).

Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι μιλώντας περί συμβατικών κανόνων, γίνεται αναφορά στο κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την ενδεχόμενη συνεργασία ενός αγρότη με έναν αγροτικό συνεταιρισμό. Με το ανωτέρω, συμπεραίνεται ότι ο ακρογωνιαίος λίθος της συνεργατικής αυτής σχέσης, δεν εντοπίζεται στην αυστηρή ακολούθηση των κανόνων αυτών, αλλά σε ουσιαστικότερα ζητήματα, όπως η εμπιστοσύνη και η αλληλεγγύη.

Επιπροσθέτως, το πλεονέκτημα ενός αγροτικού συνεταιρισμού, καθορίζεται από το επίπεδο ομοιογένειας των μελών του όσον αφορά τις κοινές αξίες, τα επίπεδα εμπιστοσύνης και την οικονομική αποδοτικότητα των μελών του (Fulton, 1999; Fulton & Giannakas, 2001; Hendrikse & Bijman, 2002).

Συν τοις άλλοις, η αποτελεσματικότητα του ρόλου του αγροτικού συνεταιρισμού ως ενός μέσου απόδοσης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στα μέλη του, καθίσταται άμεσα συνυφασμένο με τις εκάστοτε ακολουθούμενες πολιτικές, από την πλευρά του ίδιου αγροτικού συνεταιρισμού (Helmberger, 1964; Levay, 1983; Sexton, 1990; Hoffman & Royer, 1997).

Έτσι, η ιδιότητα του μέλους ενός αγροτικού συνεταιρισμού και οι κανόνες που ακολουθεί ο συνεταιρισμός και ως εκ τούτου, επιβάλλει και στα μέλη του, είναι δύο ζητήματα άμεσα συνυφασμένα και πρέπει να αναλύονται από κοινού. Ως μέλη ενός

αγροτικού συνεταιρισμού νοούνται οι αγρότες, που επιθυμούν να συνεργαστούν μαζί του.

Οι Cook (1995) και Sykuta & Cook (2001) παρέχουν περαιτέρω επιχειρήματα για την αναγκαιότητα της από κοινού ανάλυσης των ιδιοτήτων και των ρόλων των μελών των αγροτικών συνεταιρισμών με τους κανόνες του εκάστοτε αγροτικού συνεταιρισμού. Μετά από αυτή την προοπτική, η σχέση μεταξύ του γεωργού και του συνεταιρισμού χαρακτηρίζεται από τρία στοιχεία:

1/ την διασφάλιση της αξίας του αγροτικού προϊόντος

2/ την διασφάλιση της αβεβαιότητας που σχετίζεται με την προώθηση του αγροτικού προϊόντος στην αγορά

3/ την διασφάλιση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας του αγρότη-μέλους του αγροτικού συνεταιρισμού, επί του προϊόντος του (Cook, 1995; Sykuta & Cook, 2001).

Στο πλαίσιο της σχέσης αγροτών-αγροτικών συνεταιρισμών, η κατανομή της αξίας και της αβεβαιότητας που σχετίζεται με το αγροτικό προϊόν, αντιμετωπίζεται από τους όρους της σύμβασης που αναφέρονται αμιγώς στο αγροτικό προϊόν και την πώληση και παράδοσή του στον αγοραστή. Από την άλλη πλευρά, η κατανομή των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και η αβεβαιότητα σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία του αγροτικού συνεταιρισμού, αντιμετωπίζονται μέσω των όρων της σύμβασης, που σχετίζονται με τη διαδικασία της συμμετοχής των αγροτών στους αγροτικούς συνεταιρισμούς (Sykuta & Cook, 2001). Αυτό, παρέχει μία ισχυρή αιτιολόγηση για την κοινή ανάλυση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων αναφορικά με τη συμμετοχή των αγροτών στους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Οι Menard & Valceschini (2005), υποστήριξαν ότι στις συνηθέστερες περιπτώσεις, υφίσταται στατιστικά σημαντική συσχέτιση με το είδος των προϊόντων που παράγουν οι αγρότες και της απόφασής τους για σύναψη συνεργασίας με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό. Πιο συγκεκριμένα, υποστήριξαν ότι αγρότες που εξειδικεύονται στην παραγωγή γαλακτοκομικών και ζωικών προϊόντων και παράλληλα έχουν μία προοπτική περαιτέρω ανάπτυξης του αγροκτήματός τους, τότε καταλήγουν σε τέτοιου είδους συνεργασίες.

Με αυτό, συμφώνησε και ο Martino (2010), ο οποίος αιτιολόγησε την συσχέτιση, αυτήν, αποδίδοντάς την στην εποχικότητα της παραγωγικής διαδικασίας και στη συχνότητα των συναλλαγών των αγροτών που ειδικεύονται σε αυτούς τους τομείς. Οι γαλακτοπαραγωγοί, συν τοις άλλοις, αντιμετωπίζουν υψηλές επενδυτικές

ιδιαιτερότητες και αβεβαιότητες, καθώς επίσης και πολύπλοκες απαιτήσεις παράδοσης, σε συνδυασμό με τον υφιστάμενο υψηλό κίνδυνο αλλοιώσεως των προϊόντων τους. Για το λόγο αυτόν, πρέπει να διαθέτουν και να υιοθετούν ολοένα και αυστηρότερα πρότυπα ασφάλειας και ποιότητας. Ο συλλογικός συντονισμός τους, επίσης, καθίσταται συχνά απαραίτητος για την εκπλήρωση των υφιστάμενων απαιτήσεων. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ικανότητα του αγροτικού συνεταιρισμού να οικοδομήσει εμπιστοσύνη και να διαχειριστεί περίπλοκα προβλήματα συντονισμού, παρέχει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους παραγωγούς, οι οποίοι εν τέλει καταλήγουν να προβαίνουν σε συνεργασία με αγροτικούς συνεταιρισμούς (Menard & Valceschini, 2005; Martino, 2010).

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, καταλήγουμε στο ότι οι υφιστάμενες ανάγκες των αγροτών έγκεινται στα κάτωθι σημεία:

1. Επιβίωση σε μονοπωλιακές και ολιγοπωλιακές αγορές, που απαρτίζονται από μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον αγροτικό κλάδο
2. Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος
3. Επίλυση προβλήματος ασύμμετρης πληροφόρησης
4. Ομοιογένεια
5. Διασφάλιση της αξίας των αγροτικών προϊόντων
6. Προστασία από την επικρατούσα αβεβαιότητα στην αγορά
7. Διασφάλιση δικαιωμάτων ιδιοκτησίας των αγροτικών προϊόντων
8. Προστασία από την εποχικότητα που χαρακτηρίζει την παραγωγή κάποιων αγροτικών προϊόντων

3.2 ΛΟΓΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Στο σημείο αυτό, περιγράφονται οι βασικότεροι από τους λόγους, που ωθούν τους αγρότες στη σύναψη συνεργασίας με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Αυτοί, είναι οι εξής:

- 1. Διαπραγματευτική Δύναμη:** Είναι γεγονός, πως οι αγρότες, συγκρινόμενοι με τους ανταγωνιστές τους που δραστηριοποιούνται στον εμπορικό κλάδο, βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση, λόγω του ότι μειονεκτούν κυρίως ως προς το μέγεθος και τον όγκο

της δραστηριοποίησής τους και της άσκησης εμπορίας. Αυτό, σημαίνει πως σε περίπτωση κατά την οποία κινηθούν εμπορικά, ως ανεξάρτητες αυτοτελείς μονάδες, διακατέχονται από έντονο ανταγωνιστικό μειονέκτημα και κινδυνεύουν να εξαλειφθούν από τους ισχυρούς ανταγωνιστές τους, ήτοι μεγάλες γεωργικές εμπορικές επιχειρήσεις. Δημιουργείται, λοιπόν, στο σημείο αυτό, η ανάγκη της επιβίωσής τους, και της μη απώλειας της εμπορικής τους ιδιότητας στον αγροτικό τομέα. Η αναγκαιότητα της κάλυψης της ανάγκης αυτής, τους ωθεί στη δημιουργία συνεργατικών σχημάτων και συνενώσεων, μέσω των οποίων έχουν τη δυνατότητα της απόκτησης διαπραγματευτικής δύναμης. Όπως υποστηρίχθηκε από τους Harris et al. (1998), η απόκτηση διαπραγματευτικής δύναμης, αποτελεί τον βασικότερο λόγο δημιουργίας συνεταιριστικών σχημάτων. Πρόκειται για ένα όφελος, η υπόσταση του οποίου υποστηρίχθηκε και από τους Valkila & Nygren (2009), Bijman & Pioroulos (2014) και Bijman et al. (2012).

2. Οικονομίες Κλίμακας: Από την πλευρά των Harris et al. (1998), υποστηρίχθηκε ότι από τη συνεργασία, η οποία προάγεται μέσα από την συμμετοχή των αγροτών στους αγροτικούς συνεταιρισμούς, εξαρτάται και ο βαθμός στον οποίο αξιοποιούνται οι οικονομίες κλίμακας, αλλά και ο βαθμός στον οποίο αφενός αξιοποιούνται και αφετέρου αναγνωρίζονται οι συμπληρωματικές σχέσεις, που δημιουργούνται και αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια της δραστηριοποίησης ενός αγροτικού συνεταιρισμού (Harris et al., 1998).

Όσον αφορά τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, επί της ουσίας πραγματοποιείται η ενοποίηση πολλών και μικρού μεγέθους επιχειρηματικών οντοτήτων, οι οποίες ανήκουν στα μέλη του συνεταιρισμού, και η συνένωση τους καταλήγει στη δημιουργία μίας μεγάλης εμπορικής μονάδας. Από την δημιουργία αυτής της μεγάλης εμπορικής μονάδας, δίνεται η δυνατότητα επίτευξης της βέλτιστης αναλογίας του όγκου της παραγωγικής διαδικασίας και των αξιοποιούμενων συντελεστών παραγωγής. Με τον τρόπο αυτόν, επιτυγχάνεται η δημιουργία οικονομιών κλίμακας, ή εναλλακτικά οικονομιών μεγέθους, για τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού. Επί της ουσίας, αναφερόμαστε στην αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των διαθέσιμων συντελεστών παραγωγής, κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας των αγροτικών προϊόντων. Στο σημείο αυτό, τονίζεται ότι βασικότερες πηγές δημιουργίας οικονομιών κλίμακας είναι ο όγκος της παραγωγικής διαδικασίας, η εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού και του τεχνολογικού εξοπλισμού που

συμμετέχει στην διαδικασία αυτή, καθώς επίσης και το κόστος της ακολουθούμενης παραγωγικής διαδικασίας (Θερίου, 2005).

3. Διασφάλιση Απασχόλησης και Εισοδήματος: Η δραστηριοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών, διασφαλίζει σε αξιοπρόσεκτο σημείο αφενός την απασχόληση και αφετέρου την διατήρηση των εισοδημάτων των μελών τους σε αξιοπρεπή ή/και υψηλά επίπεδα. Αν μη τι άλλο, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εύρυθμη υπόσταση του ανταγωνισμού στον αγροτικό κλάδο, μετατρέποντας τις υφιστάμενες ανταγωνιστικές πιέσεις υπέρ της κοινωνίας και της οικονομίας (Zobbe, 2001).

Επίσης, οι Sexton (1990) και οι Bisungo et al. (2014), τόνισαν ότι η δραστηριοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών διασφαλίζει την συνέχιση της παρουσίας μικρών επιχειρηματικών οντοτήτων και μικρών παραγωγών, στον αγροτικό κλάδο. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν υπήρχε η λύση της συμμετοχής των συγκεκριμένων περιπτώσεων στους αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι πιθανότητες αδρανοποίησής τους ή ακόμα και εξαφάνισής τους από τον χάρτη του αγροτικού τομέα, θα ήταν επικίνδυνα μεγάλες. Ο λόγος έγκειται, στο ότι δεν θα μπορούσαν να σταθούν στις ανταγωνιστικές πιέσεις που θα δέχονταν από μεγάλο μεγέθους επιχειρηματικές οντότητες εντάσεως κεφαλαίου, που δραστηριοποιούνται στον κλάδο αυτόν.

Τέλος, από την πλευρά των Van Bekkum & Van Dijk (1997) αναφέρθηκε ότι η υπόσταση και δραστηριοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην καθετοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και στην αποφυγή της διαρροής του συνόλου ή ενός τμήματος των κερδών, τα οποία προκύπτουν από την πώληση των αγροτικών προϊόντων, προς τρίτα εμπλεκόμενα μέρη.

4. Ανάπτυξη Εμπορικών Δραστηριοτήτων Παρεμφερών με του Ιδιωτικού Τομέα:

Αρχικά, τονίζεται ότι μία από τις θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ ενός συνεταιρισμού και μίας ιδιωτικής επιχείρησης, είναι ότι στην περίπτωση του συνεταιρισμού, τα μέλη, δηλαδή οι ιδιοκτήτες του, απολαμβάνουν τις υπηρεσίες του, κάτι το οποίο δε συμβαίνει στην περίπτωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Στην περίπτωση του συνεταιρισμού λοιπόν, το πελατειακό κοινό απαρτίζεται από τα ίδια τα μέλη του, δηλαδή τους ιδιοκτήτες του. Μία ακόμα βασική διαφορά, που εντοπίζεται μεταξύ ενός συνεταιρισμού και μιας ιδιωτικής επιχείρησης, έγκειται στην έμφαση που δίνεται από την πλευρά της δεύτερης για τη μεγιστοποίηση της κερδοφορίας, κάτι το οποίο δε

συμβαίνει στην περίπτωση των συνεταιρισμών. Όμως, οι υφιστάμενες διαφοροποιήσεις μεταξύ των συνεταιρισμών και των ιδιωτικών επιχειρήσεων, επεκτείνονται και σε άλλα ζητήματα οργανωτικής, επιχειρηματικής, κοινωνικής και χρηματοδοτικής φύσεως (Σεργάκη, 2004).

Παρά τις υφιστάμενες και αξιοπρόσεκτες διαφοροποιήσεις, ωστόσο, τα δομικά και οργανωτικά συστατικά των αγροτικών συνεταιρισμών δεν πρέπει να διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό από τα αντίστοιχα των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Στο σημείο αυτό, πηγάζει και το συγκεκριμένο όφελος, που αποκομίζουν τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού από αυτό. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για την υποχρέωση του συνεταιρισμού να προβαίνει σε πράξεις και ενέργειες, μέσω των οποίων θα διασφαλιστεί η βιωσιμότητά του, από τις ασκούμενες ανταγωνιστικές πιέσεις της αγοράς. Για τον λόγο αυτό, οι μηχανισμοί και οι στρατηγικές, που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης ενός αγροτικού συνεταιρισμού δεν πρέπει να διαφοροποιούνται από τους αντίστοιχους που αξιοποιούνται στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ομοίως με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, ένας αγροτικός συνεταιρισμός θα πρέπει να απαρτίζεται από άρτια εκπαιδευμένο, εξειδικευμένο και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο θα εργάζεται προωθώντας την προσπάθεια του συνεταιρισμού να επιτύχει τους στόχους του, προς όφελος των μελών του (Σεργάκη, 2004; Κολλύρης, 1995).

5. Αξιοποίηση Βέλτιστων Προωθητικών Ενεργειών: Οι Mujawamariya et al. (2013), τόνισαν ότι η κατοχή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, αποτελεί έναν βασικό λόγο για τον οποίο οι αγρότες προβαίνουν σε σύναψη συνεργασίας με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Μέσω της αξιοποίησης βέλτιστων προωθητικών ενεργειών που προσφέρονται από το συνεργατικό περιβάλλον μεταξύ των αγροτών και των αγροτικών συνεταιρισμών, είναι δυνατή η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος των πρώτων. Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αποκτάται λόγω του ότι οι αγρότες, επωφελούμενοι από την προώθηση των προϊόντων τους, η οποία πραγματοποιείται μέσω του συνεταιρισμού τους, προσελκύουν την αγορά-στόχο τους και αποκτούν ευκολότερη και ευστοχότερη πρόσβαση στο αγοραστικό τους κοινό. Έτσι, τους δίνεται η δυνατότητα να πωλήσουν τα προϊόντα τους σε ανταγωνιστικές τιμές και να παραμείνουν ενεργοί και ανταγωνιστικοί στην αγορά.

Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι οι προωθητικές ενέργειες των αγροτικών προϊόντων, στις οποίες προβαίνουν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, γίνονται εντονότερες σε περίπτωση κατά την οποία υφίσταται έναρξη συνεργασίας ενός αγροτικού συνεταιρισμού με άλλους, της Ελλάδας ή ακόμα και του εξωτερικού. Άλλωστε, η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των συνεταιρισμών, αποτελεί μία από τις αρχές που διέπουν το συνεταιριστικό περιβάλλον. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, λόγω του ότι μέσω αυτής διασφαλίζεται η επιτυχής δραστηριοποίηση και η επιβίωση ενός συνεταιρισμού. Με τον τρόπο αυτό, οι προσπάθειες εμπορικής δραστηριοποίησης, που καταβάλλονται από την πλευρά των αγροτών, καρποφορούν ταχύτερα και αποδοτικότερα, οδηγώντας αφενός σε αύξηση της διαπραγματευτικής τους δύναμης, και αφετέρου στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας, τα οποία είναι δύο οφέλη που προαναφέρθηκαν. Ο λόγος, για τον οποίο η συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών προάγει την εφαρμογή επιτυχέστερων προωθητικών και διαφημιστικών ενεργειών, έγκειται στο ότι μέσω του συνεργατικού αυτού κλίματος, είναι δυνατόν να δαπανηθούν από κοινού, μεγάλα ποσά, προς τον τομέα της προβολής, προώθησης και διαφήμισης, τα οποία δεν θα ήταν δυνατόν να διατεθούν από την πλευρά ενός και μόνο αγροτικού συνεταιρισμού (Καμενίδης 2010).

6. Αξία Παραγόμενων Προϊόντων και Πρώτων Υλών: Μέσα από την συμμετοχή τους στους αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι αγρότες εξασφαλίζουν χαμηλότερες τιμές για τις πρώτες ύλες τους, που είναι απαραίτητες για το στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας των αγροτικών τους προϊόντων. Αυτό, επιτυγχάνεται σε συνδυασμό με την ανωτέρω αναφερόμενη διαπραγματευτική δύναμή τους (Sexton, 1990; Van Bekkum & Van Dijk, 1997).

Ένα ακόμη όφελος που αποκομίζεται από τους αγρότες, μέσα από τη συμμετοχή τους στους αγροτικούς συνεταιρισμούς, είναι η δυνατότητα διάθεσης των παραγόμενων προϊόντων τους σε υψηλότερες τιμές, συγκριτικά με τις αντίστοιχες, στις οποίες θα μπορούσαν να τα διαθέσουν προς πώληση αν δραστηριοποιούνταν ανεξάρτητα και ως αυτοτελείς μονάδες (Rhodes, 1983; Sexton, 1990; Van Bekkum & Van Dijk, 1997).

Επιπροσθέτως, μέσω της συνεργασίας τους με τους εμπορικούς συνεταιρισμούς, οι αγρότες φτάνουν σε σημείο να μπορούν να προσφέρουν στο πελατειακό τους κοινό ειδικές προσφορές για τα παραγόμενα προϊόντα τους, καθώς επίσης και να διαθέτουν τα προϊόντα τους σε προνομιακές εκπτώσεις. Με τον τρόπο αυτόν, ισχυροποιούν την θέση

τους στο επικρατές ανταγωνιστικό περιβάλλον του αγροτικού κλάδου, στον οποίο δραστηριοποιούνται (Zobbe, 2001).

7. Διευκόλυνση πρόσβασης σε Χρήσιμα Πληροφοριακά Δεδομένα: Η συμμετρία της πληροφόρησης αναφορικά με ζητήματα που είναι άμεσα συνυφασμένα με την αγοραπωλησία και την προώθηση στην αγορά, αγροτικών προϊόντων, αποτελεί έναν εξίσου σημαντικό λόγο, για τον οποίο οι αγρότες δύνανται να προβούν σε συνεργασία με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό και να αποφύγουν την αυτοτελή και ανεξάρτητη δραστηριοποίησή τους στον αγροτικό κλάδο (Mujawamariya et al., 2013).

Άλλωστε, όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από τον Στασινόπουλο (2004), η αδυναμία της έγκαιρης πρόσβασης στα κατάλληλα πληροφοριακά δεδομένα και η απουσία επαρκούς και πλήρους πληροφόρησης, είναι δύο σημαντικοί παράγοντες, που μαζί με την υφιστάμενη αβεβαιότητα από την οποία συνοδεύεται η συμπεριφορά των ατόμων και τους προσδιοριστικούς παράγοντες του κόστους των συναλλαγών, ωθούν στην υπονόμηση της μεγιστοποίησης των αποκομιζόμενων ωφελειών, τόσο στα φυσικά όσο και στα νομικά πρόσωπα.

Στο σημείο αυτό, θα σταθούμε στην θεωρία της αμοιβαιότητας, στο πλαίσιο της οποίας αντικατοπτρίζεται μία θετική συσχέτιση μεταξύ των ωφελειών που αποκομίζουν τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού και της αρχής της αμοιβαιότητας, από την οποία διέπονται όλα τα συνεταιριστικά εγχειρήματα. Πιο συγκεκριμένα, οι αγρότες, οι οποίοι συμμετέχουν ως μέλη σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό και οι οποίοι διακατέχονται από υψηλά επίπεδα αμοιβαιότητας, αυτομάτως, λαμβάνουν την ευκαιρία να αποκλείσουν ορισμένες πτυχές της δραστηριοποίησής τους και να επικεντρωθούν σε αυτές που τους προσδίδουν μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά και να προβούν σε συρρίκνωση του κόστους συναλλαγής, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της συμμετρικής πληροφόρησής τους (Fitzgerald, 2011; Chen et al., 2010).

8. Διασταύρωση Προσφοράς και Ζήτησης: Οι Van Bekkum & Van Dijk (1997), ανέφεραν ένα επιπρόσθετο όφελος, το οποίο αποκομίζεται από τους αγρότες που συνεργάζονται με έναν αγροτικό συνεταιρισμό, το οποίο έγκειται στην συνέχιση της άσκησης της εμπορικής τους δραστηριότητας στον κλάδο της γεωργίας. Η αδυναμία διασταύρωσης των δυνάμεων της προσφοράς και της ζήτησης, συνεπάγεται την υπονόμηση της συνέχισης της εν λόγω δραστηριοποίησης των αγροτών. Από την άλλη πλευρά, όπως υποστήριξαν οι Bisungo et al. (2014), οι ανταγωνιστικές πιέσεις που

ασκούνται στον αγροτικό κλάδο είναι μεγάλες και οι «μικροί» αγρότες, αδυνατούν, λειτουργώντας ως αυτοτελείς και ανεξάρτητοι έμποροι να εντοπίσουν το αγοραστικό τους κοινό ή το κοινό-στόχο τους. Πρόκειται για ένα ασθενές τους σημείο, το οποίο έρχονται να καλύψουν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί.

Για λόγους πληρέστερης κατανόησης του τρόπου με τον οποίο γίνεται η κάλυψη αυτή, διευκρινίζεται ότι στις πλήρως ανταγωνιστικές αγορές, η καμπύλη ζήτησης είναι οριζόντια. Αυτό, ισχύει και στην περίπτωση των αγροτικών συνεταιρισμών, λόγω του ότι δραστηριοποιούνται σε μία πλήρως ανταγωνιστική αγορά. Η διασταύρωση των δυνάμεων της ζήτησης και της αγοράς, είναι μια διαδικασία την οποία καλείται να πραγματοποιήσει ο ίδιος ο αγροτικός συνεταιρισμός, για λογαριασμό των μελών του, τη στιγμή κατά την οποία αυτός, προβαίνει στην αγορά μιας συγκεκριμένης ποσότητας παραγόμενου αγροτικού προϊόντος, σε μια συγκεκριμένη τιμή, ανάλογα με την επικρατούσα ζήτηση. Για το λόγο αυτό, ο αγροτικός συνεταιρισμός δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν μόνο τις δυνάμεις της ζήτησης, αλλά και το ύψος της τιμής, στο οποίο πρόκειται να αγοράσει ένα αγροτικό προϊόν από ένα μέλος του (Παπαγεωργίου, 2015).

Στο σημείο αυτό, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η καμπύλη οριακού κόστους των μελών του συνεταιρισμού. Η καμπύλη αυτή, αντικατοπτρίζει την μέση τιμή, στην οποία οι αγρότες, που είναι μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού, προθυμοποιούνται να πουλήσουν το αγροτικό προϊόν τους. Το επίπεδο στο οποίο κυμαίνεται, είναι άμεσα συνυφασμένο με την οικονομική διαφάνεια των μελών ενός αγροτικού συνεταιρισμού, αλλά και από την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται και ο ίδιος ο συνεταιρισμός. Επί της ουσίας, αφενός η οικονομική αυτή διαφάνεια και αφετέρου ο όγκος της παραγωγής, προσδιορίζουν την δυναμικότητα της επιρροής, προς όφελος των αγροτικών συνεταιρισμών, των τιμών των προϊόντων αλλά και του διαπραγματευτικού περιθωρίου της διάθεσής τους στην αγορά (Παπαγεωργίου, 2015).

3.3 Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

3.3.1 Η Εμπιστοσύνη

Οι συνεταιρισμοί, ιδιαίτερα οι μεγάλοι, όπως υποστηρίζεται από τον Chaves (2004), έχουν τη δυνατότητα να προσλάβουν διευθυντικά στελέχη, προσωπικό και λοιπό ανθρώπινο δυναμικό για να εφαρμόσουν τις αποφάσεις των μελών τους, αλλά και για να υποστηρίξουν τα μέλη τους στην άσκηση της αγροτικής τους δραστηριότητας. Τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού, σε κάποιες περιπτώσεις, μάλιστα, μπορούν να συμμετέχουν στην καθημερινή διοίκηση του συνεταιρισμού αυτού, όντες διαχειριστές του. Βέβαια υπάρχουν και άλλοι τρόποι ώστε τα μέλη να επηρεάζουν τις αποφάσεις των αγροτικών συνεταιρισμών και να ασκούν τον απαιτούμενο έλεγχο, προκειμένου να διασφαλιστούν τα επίπεδα εμπιστοσύνης που κατέχουν απέναντι στον συνεταιρισμό. Ο τρόπος και η διαδικασία της λήψης αποφάσεων ενός αγροτικού συνεταιρισμού για τα μέλη του, αλλά και η διαφάνεια από την οποία χαρακτηρίζεται η διαδικασία αυτή, αντικατοπτρίζει και επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την εμπιστοσύνη που επιδεικνύουν τα μέλη προς τον συνεταιρισμό αυτόν (Levi & Davis, 2008; Barraud-Didier et al., 2012; Siebert & Park, 2010; Ortmann & King 2007).

Ένας τρόπος άσκησης επιρροής των αποφάσεων που λαμβάνονται από έναν αγροτικό συνεταιρισμό για τα μέλη του, είναι μέσω του Διοικητικού Συμβουλίου του εκάστοτε συνεταιρισμού. Το Διοικητικό Συμβούλιο, είναι το ανώτατο διοικητικό επίπεδο, εποπτεύει τους διευθυντές και εκπροσωπεί τα συμφέροντα του συνεταιρισμού. Ένας άλλος τρόπος άσκησης επιρροής είναι η Γενική Συνέλευση, η οποία αφορά τη συνάντηση των μελών του και η οποία συγκροτείται προκειμένου να εξετάσει και να εγκρίνει θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των μελών. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης είναι δεσμευτικές για όλα τα μέλη. Η Γενική Συνέλευση ισοδυναμεί με τη συνάντηση των μετόχων σε επιχειρήσεις, με την εξαίρεση ότι οι μέτοχοι διαφέρουν ως προς τη συνεισφορά τους στο κεφάλαιο της επιχείρησης, ενώ τα συνεταιριστικά μέλη διαφέρουν ως προς τη συνεταιριστική δραστηριότητα που αναλαμβάνουν. Τέλος, τα μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού, μπορούν επίσης να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού, λαμβάνοντας συμμετοχή σε μη

νομοθετικές πράξεις του, όπως είναι επί παραδείγματι οι συνεδριάσεις, επιτροπές κλπ. (Barraud-Didier et al., 2012).

Η αρχή της δημοκρατικής διακυβέρνησης θεωρείται γενικά, ως ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών. Αυτή η αρχή, υποδηλώνει ότι κάθε μέλος δικαιούται μία ψήφο στη Γενική Συνέλευση. Από τη σκοπιά της δημοκρατικής διακυβέρνησης, η διαχείριση των συνεταιρισμών στηρίζεται στα μέλη τους, τα οποία αποφασίζουν δημοκρατικά κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης και τα οποία συμμετέχουν ενεργά τόσο σε αυτήν, όσο και στην εκλογή των αντιπροσώπων και εκπροσώπων του συνεταιρισμού, συμπεριλαμβανομένου του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπών προσώπων, που εκπροσωπούν και διαχειρίζονται τον συνεταιρισμό. Μάλιστα, οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι και αντιπρόσωποι, από τα μέλη του συνεταιρισμού, είναι υπόλογοι σε αυτά. Ωστόσο, πρόσφατες μελέτες έχουν επισημάνει τη μείωση της δημοκρατικής «καθημερινότητας» των συνεταιρισμών (Levi & Davis, 2008; Siebert & Park, 2010).

Η διατήρηση της διαφάνειας και των αρχών της δημοκρατίας και αξιοκρατίας στις ανωτέρω περιγραφόμενες διαδικασίες, συμβάλλουν στην διατήρηση των επιπέδων της εμπιστοσύνης των μελών των αγροτικών συνεταιρισμών σε ικανοποιητικά επίπεδα. Ερευνητές, οι οποίοι έδωσαν έμφαση στην έννοια της εμπιστοσύνης και τη σημασία της στη διατήρηση μίας υγιούς συνεργασίας μεταξύ των μελών και των αγροτικών συνεταιρισμών είναι οι Mujawamariya et al. (2013), οι Keefer & Knack (2005) και οι Hansen et al. (2002).

3.3.2 Η Ικανοποίηση

Ο πιο προφανής λόγος για τον οποίο οι αγρότες εντάσσονται σε συνεταιρισμούς είναι να ικανοποιήσουν τους οικονομικούς τους στόχους. Ωστόσο, πέραν αυτού του στόχου, ορισμένα μέλη μπορούν επίσης να επιδιώξουν να ικανοποιήσουν τους κοινωνικούς στόχους μέσω της συνεταιριστικής τους συμμετοχής (Hansen et al., 2002).

Οι οικονομικοί στόχοι συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την επίτευξη υψηλότερων τιμών για τα προϊόντα ή με τη λήψη υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Οι κοινωνικοί στόχοι μπορεί να περιλαμβάνουν την επιθυμία αλληλεπίδρασης με άλλα μέλη και την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων (Hansen et al., 2002; Ortmann & King, 2007).

Με παρόμοιο τρόπο, οι Nilsson et al. (2009), δείχνουν ότι ο βαθμός ικανοποίησης των μελών από τον συνεταιρισμό μπορεί να σχετίζεται τόσο με τον συνεταιρισμό όσο και με την επιχείρησή τους. Η ικανοποίηση των αγροτών από τον συνεταιρισμό μπορεί να σημαίνει, για παράδειγμα, το πόσο ικανοποιημένα είναι τα μέλη με τις πληροφορίες που λαμβάνουν και τη βοήθεια που τους προσφέρει ο συνεταιρισμός, στο πλαίσιο της προσπάθειας της περαιτέρω ανάπτυξης της αγροτικής τους δραστηριότητας και της αύξησης των πωλήσεων των προϊόντων τους στην αγορά. Ωστόσο, η ικανοποίηση από την επιχείρησή τους, σχετίζεται με το πόσο ικανοποιημένα είναι τα μέλη με τις τιμές και τις υπηρεσίες, που προσφέρει ο συνεταιρισμός.

Τα ανωτέρω, ισχύουν, δεδομένου ότι τα μέλη μπορούν να διαδραματίσουν πολλούς ρόλους στη σχέση τους με τον συνεταιρισμό και, ως εκ τούτου, έχουν διαφορετικά συμφέροντα ή στόχους (Nilsson, 1999).

Επίσης, όπως διευκρινίζουν οι Anderson & Narus (1984), η ικανοποίηση των αγροτών από τον αγροτικό συνεταιρισμό με τον οποίο συνεργάζονται, προκύπτει από την εκτίμηση όλων των πτυχών της σχέσης που τα ίδια τα μέλη έχουν αναπτύξει με τον συνεταιρισμό. Προφανώς, στο σημείο αυτό, γίνεται μεία και σε ζητήματα εμπιστοσύνης (Ortmann & King 2007).

Επειδή ο συνεταιρισμός δημιουργείται για να εξυπηρετεί τα μέλη του και να λειτουργεί προς όφελός τους, τα μέλη του θεωρείται ότι θα είναι ικανοποιημένα με την συνεργασία τους με τον συνεταιρισμό τους, όταν ο συνεταιρισμός αντιλαμβάνεται ότι ενεργεί προς όφελός τους (James & Sykuta, 2005; Ortmann & King 2007).

3.4 ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Πέραν των ωφελειών, που προκύπτουν από τη συνεργασία των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, υφίστανται και ορισμένα προβληματικά σημεία, τα οποία υπονομεύουν την έναρξη ή τη συνέχιση της συνεργασίας αυτής. Πρόκειται συγκεκριμένα για τα κάτωθι:

1. Μελανό Παρελθοντικό Υπόβαθρο της Ελλάδας: Στην περίπτωση της χώρας μας, ένα σημείο αποθάρρυνσης της συμμετοχής ενός αγρότη σε έναν αγροτικό

συνεταιρισμό, αποτελεί και το ίδιο το παρελθόν της δραστηριοποίησης των αγροτικών συνεταιρισμών. Πιο συγκεκριμένα, η δραστηριοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών υπονομεύθηκε σε εξαιρετικά σημαντικό βαθμό από τις παρελθοντικές ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις, ήτοι του παλαιότερου Ν.1257/ 1982 και του πιο πρόσφατου Ν.4015/2011. Οι νομοθετικές αυτές διατάξεις, υποβάθμισαν σε σημαντικό βαθμό τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και διέπνυν τις αδρανοποιήσεις τους. Η εξέλιξη των αγροτικών συνεταιρισμών, επίσης, υπονομεύθηκε και από την έναρξη της κομματικής συμμετοχής στο έργο τους, η οποία επέφερε ως απόρροια την κομματικοποίηση τους. Πρόκειται για μία δυσμενή εξέλιξη και τροπή των πραγμάτων, η οποία συνέβαλε στην απώλεια αξιοπρόσεκτων ευκαιριών, τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τους αγρότες (Βράντζα, 2020; Σφυρής, 2020).

2. Έλλειψη Εμπιστοσύνης: Ένα ακόμα σημείο, το οποίο μπορεί να ωθήσει την απόφαση ενός αγρότη στην αποχώρησή του από έναν αγροτικό συνεταιρισμό, είναι η δυσχερής λειτουργία του αγροτικού αυτού συνεταιρισμού, η οποία προκαλείται από την απασχόληση σε αυτόν, ανθρώπινου δυναμικού, το οποίο δεν είναι κατάλληλα επιμορφωμένο, εκπαιδευμένο και καταρτισμένο. Επιπροσθέτως, από έλλειψη επαρκούς εξειδίκευσης και επιμόρφωσης, είναι δυνατόν να χαρακτηρίζονται ακόμα και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενός αγροτικού συνεταιρισμού. Αυτό, επιφέρει ως απότοκο την λήψη ανορθόδοξων αποφάσεων, από την πλευρά των ατόμων αυτών. Οι ανορθόδοξες αυτές αποφάσεις, υπονομεύουν την επίτευξη των στόχων, που έχουν τεθεί κατά την έναρξη της δραστηριοποίησης του αγροτικού συνεταιρισμού. Αυτό σημαίνει, ότι υπονομεύονται ακόμα και τα οφέλη που αποκομίζουν τα μέλη του και κλονίζεται η εμπιστοσύνη τους απέναντι στον αγροτικό συνεταιρισμό. Αυτό, μπορεί να προκληθεί ακόμα και από την ασαφή ταξινόμηση των αρμοδιοτήτων, αλλά και από την ασάφεια της ανάθεσης συγκεκριμένων εργασιών και υποχρεώσεων μεταξύ των απασχολούμενων ατόμων και των διοικούντων, σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό (Καμενίδης, 2010).

3. Μειωμένη Ικανοποίηση από το Λειτουργικό Περιβάλλον του Αγροτικού Συνεταιρισμού: Αδιαμφισβήτητα, αφενός η φιλοσοφία και αφετέρου οργανωτική δομή, από τα οποία διακατέχονται οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, εμφανίζουν μία ποικιλομορφία, η οποία καθίσταται άμεσα συνυφασμένη και απόλυτα εξαρτώμενη από την σημασία και σπουδαιότητα του αγροτικού κλάδου στην οικονομία μίας χώρας. Τα σημεία αυτά, είναι άμεσα συνυφασμένα με το λειτουργικό περιβάλλον των αγροτικών συνεταιρισμών. Όπως υποστηρίζεται από τον Szabo (2006), τα οφέλη που προκύπτουν

και τα αδύνατα σημεία μίας συνεργασίας μεταξύ των αγροτών και των αγροτικών συνεταιρισμών, πηγάζουν από την οργανωτική δομή των δευτέρων.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, σύμφωνα με τον Tirole (2001), αντιμετωπίζουν δύο προβλήματα σε επίπεδο οργανωτικής δομής. Από τη μία πλευρά, στους περισσότερους συνεταιρισμούς η διοίκηση ανατίθεται σε διευθυντικά στελέχη ή επαγγελματίες, όπως προαναφέρθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο. Από την άλλη πλευρά, η πολλαπλότητα των στόχων των μελών τους, οδηγεί τους συνεταιρισμούς σε έλλειψη ορισμού συλλογικών στόχων, αυξάνοντας τη διακριτική ευχέρεια των διαχειριστών, και καθιστώντας, με τον τρόπο αυτόν, πιο πιθανή τη λήψη αποφάσεων που ωφελούν τον εαυτό τους εις βάρος των μελών του συνεταιρισμού. Επιπλέον, η πολλαπλότητα των στόχων, καθιστά πολύ πιο δύσκολη τη δημιουργία κινήτρων και μηχανισμών ελέγχου που ελαχιστοποιούν τις συγκρούσεις μεταξύ μελών και διαχειριστών.

Τα οργανωτικά προβλήματα που προκύπτουν στους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τα οποία είναι απόρροια της ποικιλομορφίας των στόχων των μελών των συνεταιρισμών, των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των επαγγελματικών διευθυντικών στελεχών, εμπλουτίζονται από την υπόσταση ασύμμετρων πληροφοριών. Αυτό, θα μπορούσε να οδηγήσει τους διαχειριστές των συνεταιρισμών, στο να υιοθετήσουν μία ευκαιριακή και ατομιστική στάση και συμπεριφορά, η οποία δεν ωφελεί σε καμία περίπτωση τους διευθυντές και τα μέλη του συνεταιρισμού. Τα συνεταιριστικά μέλη, πρέπει να διαθέτουν μηχανισμούς πληροφόρησης και ελέγχου για την αποφυγή τέτοιου είδους προβλημάτων (Coque, 2008).

4. Μειωμένη ικανοποίηση από την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών: Από την πλευρά του Zobbe (2001), δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην αναγκαιότητα προσαρμογής των αγροτικών συνεταιρισμών στις εκάστοτε νέες υφιστάμενες και επικρατούσες συνθήκες, όχι μόνο σε εγχώριο αλλά και σε παγκόσμιο βεληνεκές. Πιο συγκεκριμένα, τόνισε ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι υποχρεωμένοι να μετασχηματίζονται και να προσαρμόζονται στα εκάστοτε υφιστάμενα δεδομένα της αγοράς. Η ανάγκη αυτή καθίσταται ακόμα πιο επιτακτική, στο πλαίσιο της σύγχρονης εποχής, η οποία διέπεται από τάσεις παγκόσμιας απελευθέρωσης του κλάδου του εμπορίου, καθώς επίσης και από τάσεις συγκεντρωτισμού στον βιομηχανικό τομέα. Σε περίπτωση κατά την οποία οι αγροτικοί συνεταιρισμοί δεν προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, θα απωλέσουν τη δυνατότητα που τους δίνεται να επωφεληθούν σε όσο το

δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό αφενός από ευκαιρίες ανάπτυξης και αφετέρου από την υπόσταση ευκαιριών καθετοποίησης της παραγωγής των αγροτικών προϊόντων. Αυτό, συνεπάγεται την μη κάλυψη των νέων αναγκών που προκύπτουν για τα μέλη τους και ως εκ τούτου την διακοπή της συνεργασίας των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς (Zobbe, 2001).

Πρόκειται για έναν σημαντικό λόγο, για τον οποίο ένας αγρότης, μπορεί να προτιμήσει την απόσυρσή του από τον αγροτικό συνεταιρισμό στον οποίο συμμετέχει, λόγω του ότι αυτός δεν θα είναι πλέον σε θέση να τον καλύπτει από τις προσφερόμενες υπηρεσίες του, τη στιγμή που αυτές δε θα είναι επικαιροποιημένες.

5. Οικονομικοί Λόγοι: Λόγω των εξαιρετικά περιορισμένων οικονομικών πόρων, ένα πρόβλημα που έχει ενταθεί σε σημαντικό βαθμό κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, και πιο συγκεκριμένα κατόπιν της πλήξης της χώρας μας από την πρόσφατη παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, είναι ότι η ανεύρεση χρηματοδοτικών πόρων, από την πλευρά των αγροτικών συνεταιρισμών καθίσταται ολοένα και δυσκολότερη. Εξαιτίας λοιπόν αυτής της οικονομικής δυσπραγίας, η οποία οδηγεί σε αδυναμία οικονομικής ενίσχυσης του έργου και της δράσης των αγροτικών συνεταιρισμών στη χώρα μας, η αποτελεσματική επίτευξη των τιθέμενων στόχων τους γίνεται εξαιρετικά δυσχερής. Έτσι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να καταλήγουν να είναι οικονομικά ασύμφοροι για τα μέλη τους, τα οποία όταν νιώσουν ότι τα επίπεδα κερδοφορίας τους, τα οποία προκύπτουν από την συμμετοχική τους δραστηριότητα στον αγροτικό συνεταιρισμό, δεν είναι τα επιθυμητά, λαμβάνουν την απόφαση να αποχωρήσουν από αυτόν (Καμενίδης, 2010).

Αυτό το πρόβλημα, υπάρχει ακόμα και σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι διευρύνονται και αναπτύσσονται ταχύτατα, μεγαλώνοντας το μέγεθός τους και αυξάνοντας τα μέλη τους. Στο σημείο αυτό, δημιουργείται ένα ακόμα πρόβλημα, της δυσκολίας της επίτευξης ομοιογένειας μεταξύ των μελών. Η ανομοιογένεια αυτή λοιπόν, στρέφεται κατά των οικονομικά ασθενέστερων αγροτών και ευνοεί αυτούς που διαθέτουν μεγαλύτερη οικονομική επιφάνεια και μεγαλύτερες σε μέγεθος και επιχειρηματικές οντότητες (Παπαγεωργίου, 2015).

Τέλος, οι Nilsson et al. (2009) και τους Narciso et al. (2014), αναφέρθηκαν και στις υψηλές τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών τους προς τα μέλη τους, το οποίο

έρχεται σε απόλυτη συνάφεια με τις απόρροιες της παραπάνω περιγραφόμενης κατάστασης δηλαδή της αδυναμίας χρηματοδότησης των συνεταιρισμών.

6. Ασυμμετρία Πληροφόρησης: Στο σημείο αυτό, αναφερόμαστε στην επίλυση του προβλήματος που προκύπτει μεταξύ εντολέα και εντολοδόχου. Στην περίπτωση ενός αγροτικού συνεταιρισμού, τα μέλη του διαδραματίζουν τον ρόλο του εντολοδόχου και οι διοικούντες του αγροτικού συνεταιρισμού, διαδραματίζουν τον ρόλο του εντολέα. Από την πλευρά των διοικούντων, καθορίζονται ζητήματα, όπως για παράδειγμα το είδος, η ποιότητα και η ποσότητα των αγροτικών προϊόντων, που θα πρέπει να διατεθούν από τα μέλη, προς τον αγροτικό συνεταιρισμό. Η διοίκηση του αγροτικού συνεταιρισμού αποφασίζει για όλες τις προδιαγραφές, που θα πρέπει να πληρούνται από την πλευρά των αγροτικών προϊόντων που διατίθενται από τα μέλη του συνεταιρισμού προς αυτόν. Η ευρύτερη διαδικασία της επικοινωνίας των προδιαγραφών αυτών από τους διοικούντες του συνεταιρισμού προς τα μέλη του και η διάθεση από την πλευρά των μελών προς τον συνεταιρισμό, των κατάλληλων αγροτικών προϊόντων, που θα πληρούν τις ανωτέρω προδιαγραφές, διεξάγεται στο πλαίσιο ενός περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από έντονη ασυμμετρία πληροφόρησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πρόκλησης της ασυμμετρίας αυτής, είναι η καλύτερη γνώση της ποιότητας και των ευρύτερων προδιαγραφών των παραγόμενων προϊόντων, από την πλευρά του παραγωγού τους, παρά από την πλευρά της διοίκησης του αγροτικού συνεταιρισμού. Συν τοις άλλοις, δεν αποκλείεται η προαγωγή, από την πλευρά των μελών ενός αγροτικού συνεταιρισμού των ατομικών τους συμφερόντων. Έτσι, για την κάλυψη αυτών, τα μέλη είναι δυνατόν να διαθέσουν προς τον αγροτικό συνεταιρισμό προϊόντα χαμηλότερης ποιότητας. Μια επιπρόσθετη δυσμενή κατάληξη της ασυμμετρίας, έγκειται στην έλλειψη ταύτισης των σημείων ενδιαφέροντος μεταξύ των μελών και του συνεταιρισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η προαγωγή του ατομικού οφέλους, από την πλευρά των μελών του συνεταιρισμού, υπονομεύοντας με τον τρόπο αυτόν το κοινό και αμοιβαίο όφελος (Hanf & Iselborn, 2014).

Το πρόβλημα αυτό, μπορεί ωστόσο να ξεπεραστεί ή να αποφευχθεί, σε περίπτωση κατά την οποία οι αγροτικοί συνεταιρισμοί επενδύουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη κοινωνικού κεφαλαίου, γεγονός, που υποστηρίχθηκε από τους Verhees et al. (2015) και Barraud et al. (2012).

7. Επιλογή Διακριτής και Ανεξάρτητης Επιχειρηματικής Δραστηριοποίησης: Σε περίπτωση κατά την οποία οι αγρότες, οι οποίοι συμμετέχουν ως μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού, διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό αναφορικά με το μέγεθος των επιχειρηματικών τους οντοτήτων, τότε οι μεταξύ τους διαφοροποιήσεις επεκτείνονται και σε λοιπούς τομείς. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η πρόκληση διαφοροποιήσεων σε ζητήματα κόστους παραγωγής. Η διαφοροποίηση αυτή είναι αναπόφευκτη, εξαιτίας της υπόστασης διαφορετικών αποδόσεων και πολυάριθμων παραγωγικών συνδυασμών. Επίσης, όταν υφίστανται μεγάλες διαφοροποιήσεις στο κόστος παραγωγής, μεταξύ των μελών ενός αγροτικού συνεταιρισμού, συνεπάγεται ότι οι διαφοροποιήσεις θα είναι εξίσου έντονες και στις υφιστάμενες δυνατότητες των μελών, αλλά και στην ποιότητα των τελικών παραγόμενων αγροτικών προϊόντων τους. Αυτό, επιφέρει ως απότοκο την παραμονή ορισμένων αγροτών στα ίδια επίπεδα κερδοφορίας, προσφέροντας τα προϊόντα τους σε χαμηλότερες τιμές, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει με τα υπόλοιπα μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού, τα οποία θα είναι σε θέση να αυξάνουν τα επίπεδα κερδοφορίας τους, μέσω της συμμετοχής τους στον αγροτικό συνεταιρισμό. Αυτό λοιπόν, οδηγεί στην ύπαρξη διαφοροποιημένων απαιτήσεων και διαφορετικού βαθμού ευελιξίας, μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού. Η απόκλιση αυτή, ωθεί ορισμένα μέλη, στην απόφαση να δραστηριοποιηθούν εξατομικευμένα και να αποσυρθούν από την συμμετοχή τους στον αγροτικό συνεταιρισμό (Παπαγεωργίου, 2015).

8. Λοιποί Προσωπικοί Λόγοι: Ορισμένοι επιπρόσθετοι προσωπικοί λόγοι, για τους οποίους οι αγρότες είναι δυνατό να αποφασίσουν να αποσυρθούν από έναν αγροτικό συνεταιρισμό στον οποίο συμμετέχουν ως μέλη, είναι οι επικρατούσες προβληματικές καιρικές συνθήκες, οι οποίες αναφέρθηκαν σε μέτρια συχνότητα, σε σχετική έρευνα που διεξήχθη από το Υπουργείο Γεωργίας των ΗΠΑ (USDA, 2020). Στο σημείο αυτό, αναφερόμαστε στον παράγοντα των καιρικών συνθηκών, ως ενός παράγοντα που ασκεί δυσμενή -στην προκειμένη περίπτωση- επιρροή στη παραγωγική διαδικασία των αγροτών.

Ένας ακόμα λόγος, εκτός από αυτούς που έχουν αναφερθεί παραπάνω, είναι η αντιμετώπιση εργασιακών δυσχερειών (USDA, 2020), από την πλευρά των αγροτών, τις οποίες δεν εντάσσουμε στην κατηγορία της επιλογής ανεξάρτητης δραστηριοποίησης, διότι στην συγκεκριμένη έρευνα δε γίνεται μνεία για ανεξάρτητη δραστηριοποίηση. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε αυτό να ερμηνευτεί και ως μία

προσωπική απόφαση ενός αγρότη να διακόψει ολοσχερώς την άσκηση αγροτικής δραστηριότητας και να προχωρήσει στην αποχώρησή του από τον αγροτικό συνεταιρισμό στον οποίο συμμετέχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Η παρούσα έρευνα είναι ποσοτική, συλλέγοντας πρωτογενή δεδομένα, με τη χρήση ερωτηματολογίου, από το οποίο υλοποιείται η ερευνητική στρατηγική μας. Μέσω της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας, που διεξήχθη στο πλαίσιο της διπλωματικής μας εργασίας, αποσκοπείται η διερεύνηση του βαθμού και των σημείων ικανοποίησης των Ελλήνων αγροτών της Θεσσαλονίκης, από τη συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και των λόγων για τους οποίους συνήψαν την εκάστοτε συνεργασία. Αποσκοπείται, επίσης, ο προσδιορισμός των αρνητικών σημείων της συνεργασίας αυτής και η διερεύνηση του αν τα σημεία αυτά είναι τόσο ισχυρά, ώστε να ωθήσουν τους αγρότες ακόμα και σε διακοπή της υφιστάμενης συνεργασίας τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Επίσης, γίνεται προσπάθεια να επισημανθούν οι ανάγκες των αγροτών, που οι ίδιοι έχουν την απαίτηση να καλυφθούν από τη συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Ακόμη, ο εντοπισμός της βασικότερης αλλαγής ή αναδιάρθρωσης που χρήζει να διενεργηθεί, από την πλευρά των αγροτικών συνεταιρισμών, προκειμένου να αυξηθεί η ικανοποίηση των αγροτών από την μεταξύ τους συνεργασία, αλλά και ο εντοπισμός των λόγων που ώθησαν τους αγρότες στη συνεργασία αυτή.

4.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας, ακλούθησε τα παρακάτω βήματα (Bell, 2007):

1. Προσδιορισμός ερευνητικών ερωτημάτων και σκοπού.
2. Καθορισμός δείγματος: 100 αγρότες-παραγωγοί.

3. Σύνταξη του ερωτηματολογίου, όπως αναφέρθηκε και αναλύθηκε προηγουμένως.
4. Εφαρμογή προκαταρκτικού ελέγχου του ερωτηματολογίου.
5. Αποστολή του τελικού ερωτηματολογίου προς συμπλήρωση στους συμμετέχοντες: Η αποστολή έγινε σε έντυπη μορφή δια ζώσης από τη ερευνήτρια, όπως θα περιγραφτεί κατωτέρω.
6. Καταχώρηση δεδομένων στο SPSS (v23)
7. Έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου: Αποδεκτές είναι οι τιμές Cronbach alpha άνω του 0,7, όπως θα αναφερθεί αναλυτικότερα κατωτέρω.
8. Ανάλυση δεδομένων μέσω επαγωγικής και περιγραφικής στατιστικής.
9. Ερμηνεία και συζήτηση αποτελεσμάτων.

4.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ

Το μοναδικό ερευνητικό εργαλείο της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας, είναι ένα πλήρως δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο κατασκευάστηκε εξ αρχής από την ίδια την ερευνήτρια. Το ερωτηματολόγιο, απαρτίζεται συνολικά από 33 ερωτήσεις κλειστού τύπου και χωρίζεται πέντε επιμέρους ομάδες.

Στην πρώτη και στην δεύτερη ομάδα υπάρχουν ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής που αφορούν τη συλλογή δημογραφικών και προσωπικών πληροφοριών άμεσα συνυφασμένων με το ερευνητικό μας δείγμα (πχ. φύλο, ηλικία, έτη απασχόλησης στον αγροτικό τομέα κλπ).

Οι λοιπές ομάδες, απαρτίζονται από ερωτήσεις κλειστού τύπου, της κλίμακας Likert, και αποσκοπούν στην συλλογή στοιχείων για τις απόψεις και αντιλήψεις των αγροτών για τη σύναψη συνεργασίας αλλά και για την άσκηση εμπορίας μέσω αγροτικών συνεταιρισμών. Η επιλογή της κλίμακας Likert κρίνεται ιδιαίτερα υποβοηθητική για την ορθότερη εφαρμογή μεθόδων της επαγωγικής στατιστικής, για την

αποτελεσματικότερη εξαγωγή ασφαλέστερων και ποιοτικά άρτιων και αξιόπιστων συμπερασμάτων.

Ο έλεγχος αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου διενεργήθηκε ανά ομάδα ερωτήσεων, πλην της πρώτης ομάδας που αφορά τη συλλογή δεδομένων δημογραφικού και πληροφοριακού περιεχομένου. Αναλυτικότερα, είναι ο έλεγχος Cronbach Alpha και διεξήχθη μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS (v.23). Αποδεκτές τιμές αξιοπιστίας είναι αυτές που θα συνεπάγονται ικανοποιητική και ισχυρή αξιοπιστία, ήτοι οι τιμές αξιοπιστίας άνω του 0,7 (Leontitsis & Pagge, 2007).

4.4 ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Για τη διεξαγωγή του προκαταρτικού ελέγχου, το ερωτηματολόγιο εστάλη διαδικτυακά, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σε συνολικά 10 αγρότες-παραγωγούς, οι οποίοι συμμετείχαν και στο συνολικό ερευνητικό δείγμα μας.

Οι συγκεκριμένοι συμμετέχοντες, μάλιστα, κατέστησαν ενήμεροι από την ερευνήτρια ότι η διαδικασία στην οποία κλήθηκαν να συμμετάσχουν, αφορά τον προκαταρτικό έλεγχο του ερευνητικού εργαλείου. Συν τοις άλλοις, η ερευνήτρια, τους παρότρυνε να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο και εν συνεχεία, να επισημάνουν τις όποιες παρατηρήσεις έχουν για την βελτιστοποίηση αυτού.

Στη συνέχεια, η ίδια, προέβη σε όλες τις διορθωτικές ενέργειες που ήταν απαραίτητες, με βάση τα σχόλια και τις επισημάνσεις των συμμετεχόντων στον προκαταρτικό έλεγχο, και κατόπιν συνέχισε στην τελική αποστολή του ερωτηματολογίου προς το επίσημο ερευνητικό δείγμα της πρωτογενούς έρευνάς της. Ο προκαταρτικός έλεγχος του ερωτηματολογίου δεν διήρκεσε περισσότερο από μία εβδομάδα.

4.5 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Το ερευνητικό μας δείγμα απαρτίζεται από συνολικά 100 αγρότες-παραγωγούς. Τονίζεται στο σημείο αυτό, ότι δε λήφθηκαν υπόψιν, στην επιλογή του ερευνητικού δείγματος, πληροφοριακά και δημογραφικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο ή η ηλικία, καθώς η μέθοδος που ακολουθήθηκε κατά το στάδιο της δειγματοληψίας, είναι η τυχαία δειγματοληψία.

Προκειμένου να επιλεγεί το δείγμα, η ερευνήτρια, ήρθε σε δια ζώσης επαφή με τους αγρότες-παραγωγούς. Η επιλογή τους για τη συμμετοχή στην ποσοτική έρευνα ήταν τυχαία, επομένως το δείγμα μας συγκεντρώθηκε μέσω της μεθόδου της τυχαίας δειγματοληψίας. Αυτό σημαίνει, πως όλοι οι υποψήφιοι αγρότες-παραγωγοί, είχαν τις ίδιες πιθανότητες να αποτελέσουν μέρος του ερευνητικού μας δείγματος.

4.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Η ερευνήτρια, παρέδωσε δια ζώσης σε έντυπο υλικό, το ερωτηματολόγιο, προς τους συμμετέχοντες αγρότες-παραγωγούς. Μάλιστα, η ίδια, ήταν παρούσα σε όλη τη διάρκεια της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες, σε περίπτωση κατά την οποία χρειαστεί να δώσει οποιαδήποτε βοήθεια και διευκρίνιση για την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων από πλευράς τους. Όταν οι συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, κλήθηκαν να το επιστρέψουν συμπληρωμένο στην ερευνήτρια, η οποία το ήλεγξε για ενδεχόμενες παραλείψεις ή ελλείψεις. Με τον τρόπο αυτόν, πραγματοποιήθηκε η συλλογή των δεδομένων.

Εν συνεχεία, μόλις συγκεντρώθηκαν 100 ορθά συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, η διαδικασία της συλλογής των δεδομένων διακόπηκε και ακολούθησε η καταχώρησή τους στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS (version 23), όπου και πραγματοποιήθηκε η στατιστική τους ανάλυση. Η στατιστική ανάλυση είναι αφενός περιγραφική (πχ απεικόνιση συχνοτήτων και μέσων όρων) και αφετέρου επαγωγική (πχ συσχετίσεις,

συγκρίσεις κλπ), προκειμένου να καταστεί πλήρης και να καλυφθούν ολιστικά τα ερευνητικά μας ερωτήματα.

Πιο συγκεκριμένα, αφού τα δεδομένα καταχωρήθηκαν στο στατιστικό λογισμικό SPSS (v.23), ακολούθησε η παρουσίαση και ανάλυσή τους ανά ερώτηση, μέσω των εργαλείων και μεθόδων της περιγραφικής στατιστικής (πχ παρουσίαση συχνοτήτων, ποσοστών και μέσων όρων). Στη συνέχεια, διεξήχθη τεστ κανονικότητας της κατανομής των μεταβλητών που έχουν διαμορφωθεί από το ερωτηματολόγιο. Ο έλεγχος της κανονικότητας της κατανομής έγινε μέσω του τεστ Shapiro-Wilk, λόγω του ότι το ερευνητικό μας δείγμα δεν ξεπερνά τα 2.000 άτομα (Royston, 1982). Αν όλες οι μεταβλητές ακολουθούν κανονική κατανομή, τότε ακολουθεί έλεγχος συσχετίσεων Pearson μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών. Αν έστω και μία μεταβλητή ακολουθεί μη κανονική κατανομή, τότε διενεργείται έλεγχος συσχετίσεων Spearman.

4.7 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Απώτερος σκοπός της ερευνήτριας ήταν η συλλογή τουλάχιστον 100 ολοκληρωμένων ερωτηματολογίων. Αφού συλλέχτηκε ο επιθυμητός αριθμός, η ερευνήτρια σταμάτησε την περαιτέρω διανομή των ερωτηματολογίων. Αφού ελέγχθηκε η ορθότητά τους, ακολούθησε η μεταφορά των απαντήσεων των συμμετεχόντων στο στατιστικό πακέτο SPSS (έκδοσης 23). Στη συνέχεια, ακολούθησε η ανάλυση και μελέτη αυτών, η οποία επίσης διενεργήθηκε μέσω του προαναφερόμενου στατιστικού πακέτου. Όπως προαναφέρθηκε στο παρόν κεφάλαιο, η στατιστική ανάλυση που ακολουθεί βασίζεται σε μεθόδους τόσο της περιγραφικής όσο και της επαγωγικής στατιστικής.

4.8 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Για την επιτυχή διεξαγωγή και ολοκλήρωση της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας δεν ήταν αναγκαία η διάθεση από την πλευρά της ερευνήτριας, επιπρόσθετων οικονομικών πόρων, πέραν των όσων χρειάστηκε να δαπανηθούν για τα μεταφορικά της έξοδα για τη δια ζώσης συνάντησή της με τους αγρότες-παραγωγούς. Όσον αφορά τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν και ανέκαθεν κατέχονταν από την ερευνήτρια, αυτά είναι:

1. Το στατιστικό λογισμικό SPSS (v23)
2. Ηλεκτρονικός υπολογιστής
3. Σύνδεση στο διαδίκτυο
4. Πρόσβαση στις μηχανές αναζήτησης Google και Google Scholar
5. Πρόσβαση στις εφαρμογές Microsoft Office Word και Microsoft Office Excel

4.9 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο μοναδικός περιορισμός από τον οποίο χαρακτηρίζεται η παρούσα πρωτογενής ποσοτική έρευνα, έγκειται στο πλήθος του ερευνητικού δείγματος αυτής. Αναλυτικότερα, ένα πλήθος ερευνητικού δείγματος της τάξεως των 100 αγροτών κρίνεται επαρκές για την εξαγωγή ασφαλών και αξιόπιστων συμπερασμάτων, λαμβάνοντας υπόψη ότι η έρευνά μας επικεντρώνεται στη Θεσσαλονίκη και όχι σε όλη την ελληνική επικράτεια. Όμως, δεν κρίνεται επαρκές σε περίπτωση κατά την οποία είναι επιθυμητή η γενίκευση των συμπερασμάτων μας για το σύνολο των Ελλήνων αγροτών. Προκειμένου να ήταν εφικτή αυτή επιλογή θα έπρεπε να διαθέταμε αφενός μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και αφετέρου επαρκείς οικονομικούς πόρους. Πρόκειται για δύο στοιχεία τα οποία δεν βρίσκονταν στη διάθεσή μας. Ωστόσο, η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει το έναυσμα και την αφορμή για τη διεξαγωγή μεγαλύτερων ερευνών επί του ιδίου θέματος, τα συμπεράσματα των οποίων θα ήταν δυνατόν να γενικευτούν για το σύνολο του ελληνικού αγροτικού πληθυσμού.

4.10 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας τηρήθηκε πλήρως το πλαίσιο των ευρύτερα αποδεκτών αρχών ηθικής, η υπόσταση των οποίων εντοπίζεται στα πλαίσια της αυτονομίας, της δικαιοσύνης και της μη πρόκλησης βλάβης στους συμμετέχοντες.

Έτσι, κατά την διεξαγωγή της έρευνας αλλά και κατόπιν της ολοκλήρωσης και παρουσίασης των αποτελεσμάτων αυτής δεν εθίγησαν τα δικαιώματα, η αξιοπρέπεια και οποιοδήποτε ζήτημα καθίσταται άμεσα συνυφασμένο με την ασφάλεια των συμμετεχόντων αγροτών. Μάλιστα, η ερευνήτρια, δεν αποποιείται της προσωπικής ευθύνης για ενέργειες τις οποίες πράττει και οι οποίες θίγουν ζητήματα βιοηθικής και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Για λόγους διασφάλισης των συμμετεχόντων, προτού προβεί σε οιαδήποτε ενέργεια η ερευνήτρια/γράφουσα έλαβε την συγκατάθεση των αγροτών για την εθελοντική συμμετοχή τους στην ερευνητική διαδικασία, ενώ παράλληλα τους είχε καταστήσει ενήμερους για τους σκοπούς διεξαγωγής αυτής καθώς και για το πού προορίζει να χρησιμοποιήσει τα κωδικοποιημένα και αναλυμένα μέσω του στατιστικού προγράμματος, αποτελέσματα. Επίσης, τους διασφάλισε για την διατήρηση της απόλυτης ανωνυμίας τους καθώς και για την ισότιμη και ταυτιζόμενη με τις ισχύουσες αρχές της επιστημονικής δεοντολογίας, επιλογής τους ως μέρος του δείγματος της εν λόγω ερευνητικής διαδικασίας στο πλαίσιο της εκπόνησης και ολοκλήρωσης της διπλωματικής εργασίας της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του πρώτου μέρους του ερωτηματολογίου, δηλαδή του μέρους που αποσκοπεί στη συλλογή δημογραφικών και λοιπών προσωπικών πληροφοριών του ερευνητικού δείγματος.

Πίνακας 5.1. Φύλο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό
Άνδρας	86	86,0	86,0
Γυναίκα	14	14,0	14,0
Σύνολο	100	100,0	100,0

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.1 φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία (86%) του ερευνητικού μας δείγματος απαρτίζεται από άνδρες και το υπόλοιπο 14% από γυναίκες. Πρόκειται για ένα αποτέλεσμα, το οποίο κρίνεται αναμενόμενο, λόγω του ότι απευθυνθήκαμε σε αγρότες και η φύση του συγκεκριμένου επαγγέλματος προσελκύει μεγαλύτερο αριθμό ανδρών, παρά γυναικών.

Πίνακας 5.2. Ηλικία

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
18-30 ετών	12	12,0	12,0	12,0
31-50 ετών	47	47,0	47,0	59,0
51-70 ετών	41	41,0	41,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.2, φαίνεται ότι η πλειοψηφία της τάξεως του 47% του ερευνητικού δείγματος απαρτίζεται από αγρότες που ηλικιακά κυμαίνονται μεταξύ 31 – 50 ετών, ενώ στη συνέχεια ακολουθεί με μικρή διαφορά το 41% αγροτών του ερευνητικού δείγματος που ηλικιακά υπάγονται μεταξύ 51 – 70 ετών και τέλος, στην μειοψηφία του 12% ανήκει το ερευνητικό δείγμα που ηλικιακά υπάγεται μεταξύ 18 – 30 ετών.

Πίνακας 5.3. Έτη άσκησης αγροτικής δραστηριότητας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
0-2 έτη	14	14,0	14,0	14,0
8-12 έτη	24	24,0	24,0	38,0
>12 έτη	62	62,0	62,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.3, φαίνεται μία ποικιλομορφία στα έτη άσκησης της αγροτικής δραστηριότητας από το ερευνητικό δείγμα μας, με την συντριπτική

πλειοψηφία (62%) ωστόσο, να δηλώνει περισσότερα από 12 έτη απασχόλησης στην αγροτική δραστηριότητα. Στη συνέχεια, με μεγάλη διαφορά, ακολουθεί το 24% του ερευνητικού δείγματος, που δήλωσε ότι ασκεί την αγροτική δραστηριότητα μεταξύ 8 – 12 ετών και τέλος, το 14% δήλωσε ότι την ασκεί για χρονικό διάστημα μικρότερο των δύο ετών.

Στο σημείο αυτό, οι αγρότες κλήθηκαν να προσδιορίσουν από μία λίστα πολλαπλών επιλογών ποιο είναι το κύριο προϊόν τους. Είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία επιλογές. Για λόγους σαφέστερης αποτύπωσης των αποτελεσμάτων της παρούσας ερώτησης, παρατίθεται ο κάτωθι πίνακας, στον οποίο παρατίθενται όλες οι απαντητικές επιλογές που δόθηκαν στους αγρότες. Κατά την καταχώριση των απαντήσεων στο SPSS η κάθε απάντηση που επιλεγόταν από τον κάθε συμμετέχοντα λάμβανε την τιμή «1» και οι υπόλοιπες απαντήσεις που δεν επιλέχθηκαν από τον ίδιο συμμετέχοντα, λάμβαναν την τιμή «0». Στον κάτωθι πίνακα βλέπουμε πόσες φορές επιλέχθηκε από τους συμμετέχοντες η καθεμία απαντητική επιλογή. Η απάντηση που συγκεντρώνει την τιμή (Συνολικό Σκορ) «100» σημαίνει ότι επιλέχθηκε από όλους τους συμμετέχοντες και αυτή που εμφανίζει την τιμή (Συνολικό Σκορ) «0» σημαίνει ότι δεν επιλέχθηκε από κανέναν συμμετέχοντα. Με την ίδια λογική, όσο πιο μεγάλο σκορ συγκεντρώνει μία απαντητική επιλογή, σημαίνει ότι επιλέχθηκε περισσότερες φορές από τους συμμετέχοντες και δημοφιλέστερη είναι η απαντητική επιλογή που κυμαίνεται πλησιέστερα στο 100.

	N	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Συνολικό σκορ
Φρούτα και Λαχανικά	100	,00	1,00	66,00
Βαμβάκι	100	,00	1,00	53,00
Άλλο	100	,00	1,00	37,00
Σιτηρά	100	,00	1,00	31,00
Κρέας	100	,00	,00	,00
Γάλα	100	,00	,00	,00
Σύνολο	100			

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.4, φαίνεται ότι 66 από τους συνολικά 100 αγρότες του ερευνητικού δείγματος δήλωσαν ότι βασικό προϊόν τους είναι τα φρούτα και τα λαχανικά, καθιστώντας στην εν λόγω κατηγορία δημοφιλέστερη. Στη συνέχεια, ακολουθεί το βαμβάκι, το οποίο επιλέχθηκε από συνολικά 53 από τους 100 αγρότες του ερευνητικού δείγματος, δηλαδή σχεδόν από τους μισούς συμμετέχοντες. Κατόπιν, σειρά έχει ο προσδιορισμός είδους διαφορετικού από φρούτα και λαχανικά, βαμβάκι, σιτηρά, γάλα και κρέας. Η επιλογή αυτή έγινε από συνολικά 37/100 αγρότες. Στη συνέχεια, 31/100 αγρότες επέλεξαν ως βασικό προϊόν τους τα σιτηρά.

Πίνακας 5.4. Πόσα στρέμματα είναι κατά προσέγγιση το αγρόκτημά σας;

	Ελάχιστη				
	N	Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση
Πόσα στρέμματα είναι κατά προσέγγιση το αγρόκτημά σας;	100	40,00	350,00	137,0500	81,20014
Σύνολο	100				

Στα αποτελέσματα του πίνακα 5.5, απεικονίζεται ο μέσος όρος των στρεμμάτων του αγροκτήματος των συμμετεχόντων. Αυτός, κυμαίνεται στα 137,05 στρέμματα, με μία τυπική απόκλιση, από την ανωτέρω αναφερόμενη μέση τιμή, της τάξεως των 81,2 στρεμμάτων.

Επίσης, το σύνολο των αγροτών του ερευνητικού δείγματος δήλωσε ότι το αγρόκτημά του βρίσκεται σε αγροτική περιοχή.

5.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Β' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του δευτέρου μέρους του ερωτηματολογίου, δηλαδή του μέρους που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών ως προς τη συνεργασία του ερευνητικού δείγματος με αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Αρχικά, διευκρινίζεται ότι το σύνολο των συμμετεχόντων αγροτών δήλωσε πως είναι μέλος σε τουλάχιστον ένα αγροτικό συνεταιρισμό. Πρόκειται για ένα αποτέλεσμα ιδιαίτερα ενθαρρυντικό, λόγω του ότι θεωρούμε πως ενισχύει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό την αξιοπιστία και εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας και των συμπερασμάτων που θα εξαχθούν από τα αποτελέσματα αυτά.

Πίνακας 5.5. Για πόσο χρονικό διάστημα είστε μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
0-2 χρόνια	17	17,0	17,0	17,0
3-6 χρόνια	8	8,0	8,0	25,0
7-10 χρόνια	28	28,0	28,0	53,0
Πάνω από 10 χρόνια	47	47,0	47,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.5 απεικονίζεται μία ποικιλομορφία στις απαντήσεις των συμμετεχόντων αναφορικά με το χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου είναι μέλη σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία του 47% των συμμετεχόντων, δήλωσε πως είναι μέλη για περισσότερα από 10 χρόνια, αποτέλεσμα το οποίο επίσης κρίνεται ιδιαίτερα ενθαρρυντικό, καθώς η πλειοψηφία του ερευνητικού δείγματος διαθέτει μεγάλη εμπειρία και ξεκάθαρη εικόνα από τη συνεργασία με αγροτικούς συνεταιρισμούς. Στη συνέχεια, ακολουθεί το 28% του ερευνητικού δείγματος που δήλωσε ότι είναι μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό μεταξύ 7 – 10 ετών. Κατόπιν, το 17% των αγροτών συμμετεχόντων δήλωσε πως είναι μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό για λιγότερο από δύο έτη και τέλος, η μειοψηφία του 8% δήλωσε πως είναι μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό για χρονικό διάστημα που κυμαίνεται μεταξύ 3-6 ετών.

Στο σημείο αυτό, οι αγρότες κλήθηκαν να προσδιορίσουν μέσα από μία λίστα πολλαπλών επιλογών, ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο συμμετέχουν στον αγροτικό συνεταιρισμό. Οι αγρότες είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία επιλογές. Για λόγους σαφέστερης αποτύπωσης των αποτελεσμάτων της παρούσας ερώτησης, παρατίθεται ο κάτωθι πίνακας, στον οποίο φαίνονται όλες οι απαντητικές επιλογές που δόθηκαν στους αγρότες, οι οποίες είναι συνολικά τρεις (3) εφόσον η τέταρτη απαντητική επιλογή («Άλλο») δεν επιλέχθηκε από κανέναν αγρότη-συμμετέχοντα. Κατά την καταχώριση των απαντήσεων των συμμετεχόντων, στο SPSS, η κάθε απάντηση που επιλεγόταν από τον κάθε συμμετέχοντα λάμβανε την τιμή «1» και οι υπόλοιπες απαντήσεις που δεν επιλέχθηκαν από τον ίδιο συμμετέχοντα,

λάμβαναν την τιμή «0». Πρόκειται για την ίδια λογική που αναλύθηκε ανωτέρω. Στον παρακάτω πίνακα, λοιπόν, φαίνεται πόσες φορές επιλέχθηκε από τους συμμετέχοντες η καθεμία απαντητική επιλογή. Η απάντηση που συγκεντρώνει την τιμή (Συνολικό Σκορ) «100» σημαίνει ότι επιλέχθηκε από όλους τους συμμετέχοντες και αυτή που εμφανίζει την τιμή (Συνολικό Σκορ) «0» σημαίνει ότι δεν επιλέχθηκε από κανέναν συμμετέχοντα. Με την ίδια λογική, όσο πιο μεγάλο σκορ συγκεντρώνει μία απαντητική επιλογή, σημαίνει ότι επιλέχθηκε περισσότερες φορές από τους συμμετέχοντες και δημοφιλέστερη είναι η απαντητική επιλογή που κυμαίνεται πλησιέστερα στο 100.

Πίνακας 5.6. Για ποιο λόγο συμμετέχετε στο συνεταιρισμό

	N	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Συνολικό Σκορ
Παραδίδω τα προϊόντα μου για να πουληθούν σε εμπόρους	100	,00	1,00	92,00
Αγοράζω εφόδια (πχ λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές κλπ)	100	,00	1,00	58,00
Παραδίδω τα προϊόντα μου για επεξεργασία	100	,00	1,00	44,00
Valid N (listwise)	100			

Εδώ, καλύπτεται το **3ο ερευνητικό ερώτημα** της παρούσας εργασίας, δηλαδή «**Ποιοι είναι οι λόγοι που ώθησαν τους αγρότες στην σύναψη συνεργασίας με αγροτικό συνεταιρισμό;**»

Αναλυτικότερα, από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.6, λοιπόν, φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αγροτών οι οποίοι πήραν μέρος στην έρευνα (92/100) δήλωσε πως συμμετέχει σε αγροτικό συνεταιρισμό για να παραδίδει τα προϊόντα προκειμένου αυτά να πωληθούν σε εμπόρους. Στη συνέχεια, 58 από τους συνολικά 100 αγρότες δήλωσαν πως ο λόγος για τον οποίο συμμετέχουν σε αγροτικό συνεταιρισμό

είναι η αγορά απαραίτητων εφοδίων και τέλος, 44 από τους 100 αγρότες δήλωσαν πως παραδίδουν τα προϊόντα τους για περαιτέρω επεξεργασία.

Με την ίδια λογική, παρατίθενται τα αποτελέσματα της αμέσως επόμενης ερώτησης, δηλαδή του προσδιορισμού της βασικής δραστηριότητα του αγροτικού συνεταιρισμού στον οποίο οι συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας είναι μέλη.

Πίνακας 5.7. Ποια είναι η βασική δραστηριότητα του αγροτικού συνεταιρισμού στον οποίο είστε μέλος;

	N	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Συνολικό Σκορ
Προσφορά εφοδίων (πχ φαρμάκων, λιπασμάτων κλπ) στα μέλη	100	,00	1,00	86,00
Έλεγχος διαδικασίας παραγωγής και καλλιέργειας	100	,00	1,00	72,00
Ενέργειες Μάρκετινγκ και Διαφήμισης των προϊόντων των μελών στην αγορά	100	,00	1,00	61,00
Ποιοτικός έλεγχος παραγόμενων προϊόντων	100	,00	1,00	59,00
Υποστήριξη και υποβοήθηση εξαγωγικής δραστηριότητας	100	,00	1,00	45,00
Σύνολο	100			

Στα αποτελέσματα του πίνακα 5.7, απεικονίζεται ότι 86 από τους συνολικά 100 αγρότες – συμμετέχοντες δήλωσαν πως η βασική δραστηριότητα του αγροτικού συνεταιρισμού στον οποίο είναι μέλη, είναι η προσφορά εφοδίων από την πλευρά του συνεταιρισμού προς τα μέλη του. Στη συνέχεια, 72 από τους 100 αγρότες, δήλωσαν πως βασική δραστηριότητα του αγροτικού συνεταιρισμού στον οποίο είναι μέλη, είναι ο έλεγχος της διαδικασίας παραγωγής και καλλιέργειας και στη συνέχεια, 61/100 αγρότες

δήλωσαν πως βασική δραστηριότητα είναι το μάρκετινγκ και η διαφήμιση των προϊόντων των μελών των συνεταιρισμών στην αγορά. Κατόπιν, 59/100 αγρότες δήλωσαν τη διεξαγωγή ποιοτικού ελέγχου στα παραγόμενα προϊόντα και τέλος, 45/100 αγρότες δήλωσαν την υποστήριξη και υποβοήθηση της εξαγωγικής δραστηριότητας.

Πίνακας 5.8. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη συμμετοχή σας στον αγροτικό συνεταιρισμό;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	9	9,0	9,0	9,0
Λίγο	5	5,0	5,0	14,0
Μέτρια	34	34,0	34,0	48,0
Πολύ	44	44,0	44,0	92,0
Απόλυτα	8	8,0	8,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.8, φαίνεται ότι η πλειοψηφία της τάξεως του 52% των συμμετεχόντων αγροτών δήλωσαν αρκετά ικανοποιημένοι από την συμμετοχή τους στον αγροτικό συνεταιρισμό, ενώ 8 εξ αυτών, δήλωσαν απόλυτα ικανοποιημένοι. Το 34% των συμμετεχόντων δήλωσε μέτρια ικανοποίηση και ένα ποσοστό της τάξεως του 14% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε μικρή ικανοποίηση και εξ αυτών, οι 9 αγρότες δήλωσαν ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από τη συμμετοχή τους αυτή.

Πίνακας 5.9. Πόσο πιθανό είναι να σταματήσετε τη συνεργασία σας με τον αγροτικό συνεταιρισμό;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	56	56,0	56,0	56,0
Λίγο	29	29,0	29,0	85,0
Μέτρια	9	9,0	9,0	94,0
Πολύ	6	6,0	6,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στο σημείο αυτό, καλύπτεται το 4^ο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή «Πόσο πιθανή είναι η διακοπή της συνεργασίας τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς;»

Αναλυτικότερα, από τα αποτελέσματα του πίνακα 12, φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία του 85% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως δεν είναι πιθανή η διακοπή της συνεργασίας τους με τον αγροτικό συνεταιρισμό. Μάλιστα, 56 εξ αυτών δήλωσαν πως μία τέτοια διακοπή είναι εντελώς απίθανη. Το 9% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως υφίσταται μία μέτρια πιθανότητα για διακοπή της συνεργασίας τους με τον αγροτικό συνεταιρισμό και τέλος, το 6% δήλωσε μία αρκετά μεγάλη πιθανότητα, αλλά κανένας από τους συμμετέχοντες δεν δήλωσε πως υφίσταται πολύ μεγάλη πιθανότητα για την διακοπή αυτή.

5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Γ' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου, δηλαδή του μέρους που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών για τους λόγους συνεργασίας του ερευνητικού δείγματος με αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Στους πίνακες 5.10 – 5.18, φαίνονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτηση. Στις ερωτήσεις αυτές, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν μία απαντητική επιλογή σε μία πενταβάθμια κλίμακα Likert, όπου η επιλογή “1” είναι η ασθενέστερη και η επιλογή “5” είναι η ισχυρότερη.

Πίνακας 5.10. Από τη συνεργασία μου με τον αγροτικό συνεταιρισμό, κάνω κοινωνικές επαφές με τα άλλα μέλη.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	8	8,0	8,0	11,0
Μέτρια	33	33,0	33,0	44,0
Πολύ	31	31,0	31,0	75,0
Απόλυτα	25	25,0	25,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.10 φαίνεται ότι το 33% του ερευνητικού δείγματος κάνει σε μέτριο βαθμό κοινωνικές επαφές με τα άλλα μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού. Εν συνεχεία, το 31% δήλωσε ότι κάνει κοινωνικές επαφές σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 25% σε απόλυτο βαθμό.

Πίνακας 5.11. Εμπιστεύομαι τις πολιτικές που ακολουθεί ο αγροτικός συνεταιρισμός με τον οποίο συνεργάζομαι.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	11	11,0	11,0	14,0
Μέτρια	31	31,0	31,0	45,0
Πολύ	47	47,0	47,0	92,0
Απόλυτα	8	8,0	8,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.11 φαίνεται ότι το 47% του ερευνητικού δείγματος εμπιστεύεται τις πολιτικές που ακολουθεί ο αγροτικός συνεταιρισμός σε μεγάλο βαθμό. Εν συνεχεία, το 31% δήλωσε ότι τις εμπιστεύεται σε μέτριο βαθμό.

Πίνακας 5.12. Εμπιστεύομαι τα υπόλοιπα μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού με τον οποίο συνεργάζομαι.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	6	6,0	6,0	6,0
Λίγο	17	17,0	17,0	23,0
Μέτρια	33	33,0	33,0	56,0
Πολύ	42	42,0	42,0	98,0
Απόλυτα	2	2,0	2,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.12 φαίνεται ότι το 42% του ερευνητικού δείγματος εμπιστεύεται τα υπόλοιπα μέλη σε μεγάλο βαθμό. Ενώ, το 33% δήλωσε ότι τα εμπιστεύεται σε μέτριο βαθμό.

Πίνακας 5.13. Συνεργάζομαι με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό για να μειώσω την αβεβαιότητα που υπάρχει στην αγορά.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	9	9,0	9,0	9,0
Λίγο	7	7,0	7,0	16,0
Μέτρια	9	9,0	9,0	25,0
Πολύ	39	39,0	39,0	64,0
Απόλυτα	36	36,0	36,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.13 φαίνεται ότι το 39% του ερευνητικού δείγματος συνεργάζεται με τον συνεταιρισμό για την μείωση αβεβαιότητας της αγοράς σε μεγάλο βαθμό και το 36% δήλωσε ότι συνεργάζεται για τον λόγο αυτόν σε απόλυτο βαθμό.

Πίνακας 5.14. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό κερδίζω ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	5	5,0	5,0	8,0
Μέτρια	19	19,0	19,0	27,0
Πολύ	64	64,0	64,0	91,0
Απόλυτα	9	9,0	9,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.14 φαίνεται ότι το 64% του ερευνητικού δείγματος μέσω της συνεργασίας του αυτής κερδίζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 5.15. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό έχω περισσότερες ευκαιρίες να αναπτύξω κι άλλο την δραστηριότητά μου.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	7	7,0	7,0	10,0
Μέτρια	29	29,0	29,0	39,0
Πολύ	54	54,0	54,0	93,0
Απόλυτα	7	7,0	7,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.15 φαίνεται ότι το 54% του ερευνητικού δείγματος μέσω της συνεργασίας του με τον συνεταιρισμό έχει σε μεγάλο βαθμό περισσότερες ευκαιρίες για να αναπτύξει κι άλλο την αγροτική του δραστηριότητα. Αμέσως μετά και με ποσοστό 29% θεωρεί ότι έχει περαιτέρω ευκαιρίες για ανάπτυξη σε μέτριο βαθμό.

Πίνακας 5.16. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό, λαμβάνω μικρότερο ρίσκο στην αγροτική μου δραστηριότητα.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	5	5,0	5,0	8,0
Μέτρια	33	33,0	33,0	41,0
Πολύ	35	35,0	35,0	76,0
Απόλυτα	24	24,0	24,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.16 φαίνεται ότι το 35% του ερευνητικού δείγματος συνεργάζεται σε μεγάλο βαθμό με τον συνεταιρισμό για την λήψη μικρότερου ρίσκου. Όμως, ένα 33% των αγροτών δήλωσε ότι συνεργάζεται για τον λόγο αυτόν σε μέτριο βαθμό.

Πίνακας 5.17. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό πληροφορούμαι το ίδιο με τους υπόλοιπους αγρότες.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	17	17,0	17,0	20,0
Μέτρια	34	34,0	34,0	54,0
Πολύ	37	37,0	37,0	91,0
Απόλυτα	9	9,0	9,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.17 φαίνεται ότι το 37% του ερευνητικού δείγματος το οποίο συνεργάζεται με τον συνεταιρισμό πληροφορείται σε μεγάλο βαθμό το ίδιο με τους υπόλοιπους αγρότες και το 34% δήλωσε ότι πληροφορείται σε μέτριο βαθμό.

Πίνακας 5.18. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό, μπορώ να επιτύχω μεγαλύτερες τιμές στα προϊόντα μου.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	15	15,0	15,0	18,0
Μέτρια	20	20,0	20,0	38,0
Πολύ	40	40,0	40,0	78,0
Απόλυτα	22	22,0	22,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Στον πίνακα 5.18 φαίνεται ότι το 40% του ερευνητικού δείγματος συνεργάζεται σε μεγάλο βαθμό με τον συνεταιρισμό για να πετυχαίνει μεγαλύτερες τιμές στα προϊόντα.

Προκειμένου να δώσουμε μία σαφέστερη εικόνα των ανωτέρω απαντήσεων, κρίναμε σκόπιμη την παράθεση του παρακάτω πίνακα, στον οποίο παρουσιάζονται οι μέσες απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτηση για το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 5.19. Οφέλη/Λόγοι Συνεργασίας των Αγροτών με τον Συνεταιρισμό

	N	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέση Τιμή
Μείωση αβεβαιότητας	100	1,00	5,00	3,8600
Ανάληψη μικρότερου ρίσκου	100	1,00	5,00	3,7200

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	100	1,00	5,00	3,7100
Κοινωνικές επαφές με τα υπόλοιπα μέλη	100	1,00	5,00	3,6700
Επίτευξη υψηλότερων τιμών στα προϊόντα	100	1,00	5,00	3,6300
Ευκαιρίες περαιτέρω ανάπτυξης της δραστηριότητας	100	1,00	5,00	3,5500
Εμπιστοσύνη στις πολιτικές του συνεταιρισμού	100	1,00	5,00	3,4600
Ισότιμη πληροφόρηση με υπόλοιπα μέλη	100	1,00	5,00	3,3200
Εμπιστοσύνη υπολοίπων μελών	100	1,00	5,00	3,1700
Σύνολο	100			

Εδώ, καλύπτεται το **6ο ερευνητικό ερώτημα** της παρούσας εργασίας, δηλαδή «**Ποια είναι τα οφέλη που αποκομίζουν ο αγρότες από την παρούσα συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς;**»

Αναλυτικότερα, από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.19, φαίνεται ότι το βασικότερο όφελος που αποκομίζει το ερευνητικό μας δείγμα συνεργαζόμενο με τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό είναι η μείωση της αβεβαιότητας που υπάρχει στην αγορά. Πρόκειται για ένα όφελος, το οποίο συγκέντρωσε μία μέση τιμή απαντήσεων της τάξεως των 3,86, που είναι η μεγαλύτερη που εμφανίστηκε σε σύγκριση με τις υπόλοιπες μέσες τιμές που ακολουθούν. Ωστόσο, η μέση τιμή αυτή, κυμαίνεται μεταξύ της τρίτης και της τέταρτης απαντητικής επιλογής, με μία έντονη τάση προς την

τέταρτη, που σημαίνει ότι πρόκειται για έναν λόγο αρκετά σημαντικό. Δεύτερο κατά προτίμηση όφελος που προκύπτει από την συνεργασία αυτή είναι η λήψη μικρότερου ρίσκου στην αγροτική δραστηριότητα. Πρόκειται για όφελος, που συγκέντρωσε μία μέση τιμή απαντήσεων της τάξεως του 3,72, και χαρακτηρίζεται ως αρκετά σημαντικό καθώς η μέση τιμή του κυμαίνεται μεταξύ της τρίτης και της τέταρτης απαντητικής επιλογής, με μία έντονη τάση προς την τέταρτη. Με πολύ μικρή διαφορά, και πιο συγκεκριμένα με μία μέση τιμή απαντήσεων που κυμαίνεται στο 3,71, ακολουθεί το κέρδος ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ως επίσης αρκετά σημαντικό όφελος συνεργασίας των αγροτών με έναν αγροτικό συνεταιρισμό. Στη συνέχεια, με μία μέση τιμή απαντήσεων που κυμαίνεται στο 3,67, ακολουθεί η πραγματοποίηση κοινωνικών επαφών με άλλα μέλη. Πρόκειται επίσης, για ένα όφελος που κυμαίνεται μεταξύ της τρίτης και της τέταρτης απαντητικής επιλογής. Ωστόσο, επειδή η τάση προς την τέταρτη απαντητική επιλογή είναι μικρότερη σε σύγκριση με τα παραπάνω οφέλη, χαρακτηρίζεται ως μέτριας προς αρκετά μεγάλης σημαντικότητας για τους συμμετέχοντες. Το ίδιο ισχύει και για το αμέσως επόμενο όφελος, που εμφανίζει μέσες απαντήσεις της τάξεως του 3,63. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την επίτευξη μεγαλύτερων τιμών στα αγροτικά προϊόντα. Ομοίως συμβαίνει και με την ανεύρεση περισσότερων ευκαιριών για περαιτέρω ανάπτυξη της αγροτικής δραστηριότητας ($\bar{X}=3,55$), αλλά και με την εμπιστοσύνη των ακολουθούμενων πολιτικών από τον αγροτικό συνεταιρισμό με τον οποίο οι αγρότες– συμμετέχοντες συνεργάζονται ($\bar{X}=3,46$). Η ισάξια πληροφόρηση με τους υπόλοιπους αγρότες, ως λόγος συμμετοχής σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό, εμφάνισε μέσες απαντήσεις της τάξεως του 3,32. Πρόκειται για μία μέση τιμή η οποία κυμαίνεται περισσότερο προς την τρίτη απαντητική επιλογή, γεγονός που καθιστά τον συγκεκριμένο λόγο μέτριας σημασίας για τους συμμετέχοντες. Ομοίως και η εμπιστοσύνη των υπολοίπων μελών του αγροτικού συνεταιρισμού, ως λόγος συνεργασίας ($\bar{X}=3,17$). Πρέπει στο σημείο αυτό να σχολιάσουμε το γεγονός ότι κανένας από τους λογούς συνεργασίας που παρατέθηκαν στο παρόν ερωτηματολόγιο, δεν κρίθηκε από τους συμμετέχοντες ως λόγος χαμηλής σημασίας, για την συμμετοχή τους στον αγροτικό συνεταιρισμό με τον οποίο συνεργάζονται.

5.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Δ' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του τέταρτου μέρους του ερωτηματολογίου, δηλαδή του μέρους που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών για τις ανάγκες που το ερευνητικό δείγμα αναμένει να καλυφτούν από τη συνεργασία με αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Στους παρακάτω πίνακες 5.20-5.24, παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτηση. Οι συμμετέχοντες λοιπόν, όπως ακριβώς έγινε και στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, κλήθηκαν σε κάθε ερώτηση να επιλέξουν έναν αριθμό στην ίδια πενταβάθμια κλίμακα που τους δόθηκε.

Πίνακας 5.20. Να με ενημερώνει για τις συνθήκες στην αγορά, το ίδιο με τα υπόλοιπα μέλη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	6	6,0	6,0	9,0
Μέτρια	5	5,0	5,0	14,0
Πολύ	54	54,0	54,0	68,0
Απόλυτα	32	32,0	32,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.20 φαίνεται ότι το 54% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως θέλει σε μεγάλο βαθμό, να ενημερώνεται από τον συνεταιρισμό για τις συνθήκες στην αγορά, το ίδιο με τα υπόλοιπα μέλη. Το 32% δήλωσε πως το θέλει σε απόλυτο βαθμό.

Πίνακας 5.21. Να έχω εύκολη πρόσβαση στην αγορά

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Λίγο	9	9,0	9,0	9,0
Μέτρια	8	8,0	8,0	17,0
Πολύ	45	45,0	45,0	62,0
Απόλυτα	38	38,0	38,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.21 φαίνεται ότι το 45% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως θέλει σε μεγάλο βαθμό, να έχει εύκολη πρόσβαση στην αγορά. Το 38% δήλωσε πως το θέλει σε απόλυτο βαθμό.

Πίνακας 5.22. Να αυξήσω τις πωλήσεις μου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	6	6,0	6,0	9,0
Μέτρια	16	16,0	16,0	25,0
Πολύ	35	35,0	35,0	60,0
Απόλυτα	40	40,0	40,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.22 φαίνεται ότι το 40% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως θέλει σε απόλυτο βαθμό, να αυξήσει τις πωλήσεις του. Το 35% δήλωσε πως το θέλει σε μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 5.23. Να έχω ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Λίγο	3	3,0	3,0	3,0
Μέτρια	20	20,0	20,0	23,0
Πολύ	42	42,0	42,0	65,0
Απόλυτα	35	35,0	35,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.23 φαίνεται ότι το 42% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως θέλει σε μεγάλο βαθμό, να έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Το 35% δήλωσε πως το θέλει σε απόλυτο βαθμό.

Πίνακας 5.24. Να παίρνω όσο το δυνατόν μικρότερο ρίσκο κατά την αγροτική μου δραστηριότητα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	8	8,0	8,0	11,0
Μέτρια	9	9,0	9,0	20,0
Πολύ	60	60,0	60,0	80,0
Απόλυτα	20	20,0	20,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.24 φαίνεται ότι η πλειοψηφία του 60% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως θέλει σε μεγάλο βαθμό, να παίρνει όσο το δυνατόν μικρότερο ρίσκο κατά την αγροτική του δραστηριότητα. Και ένα 20% δήλωσε ότι το επιθυμεί απόλυτα.

Προκειμένου να δώσουμε μία σαφέστερη εικόνα των ανωτέρω απαντήσεων, κρίναμε σκόπιμη την παράθεση του παρακάτω πίνακα, στον οποίο φαίνονται οι μέσες απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτηση για το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 5.25. Ανάγκες προς Κάλυψη μέσω των Συνεταιρισμών

	N	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέση Τιμή
Εύκολη πρόσβαση στην αγορά	100	2,00	5,00	4,1200
Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	100	2,00	5,00	4,0900
Ενημέρωση για συνθήκες στην αγορά, το ίδιο με τα υπόλοιπα μέλη	100	1,00	5,00	4,0600
Αύξηση πωλήσεων	100	1,00	5,00	4,0300
Λήψη μικρότερου ρίσκου κατά την αγροτική δραστηριότητα	100	1,00	5,00	3,8600
Σύνολο	100			

Στο σημείο αυτό, καλύπτεται το **1ο ερευνητικό ερώτημα** που τέθηκε στην παρούσα εργασία, δηλαδή «**Ποιες είναι οι υφιστάμενες ανάγκες των αγροτών ως προς τη διευκόλυνση της εμπορίας των αγροτικών τους προϊόντων;**»

Αναλυτικότερα, από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.25, φαίνεται ότι η δημοφιλέστερη και σημαντικότερη ανάγκη, που οι συμμετέχοντες επιθυμούν να καλύψουν μέσω της συμμετοχής τους σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό, είναι η εύκολη πρόσβαση στην αγορά. Πρόκειται για μία ανάγκη, η οποία συγκέντρωσε μέσο όρο απαντήσεων της τάξεως του 4,12. Η μέση αυτή τιμή κυμαίνεται μεταξύ της τέταρτης και πέμπτης απαντητικής επιλογής, με έντονη τάση προς την τέταρτη, καθιστώντας την συγκεκριμένη ανάγκη ως πολύ σημαντική για τους συμμετέχοντες. Ακολουθούν τρεις επίσης δημοφιλείς ανάγκες, που είναι η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος ($\bar{X}=4,09$), η ισότιμη, με τα υπόλοιπα μέλη, ενημέρωση για τις επικρατούσες συνθήκες στην αγορά ($\bar{X}=4,06$) και η αύξηση των πωλήσεων ($\bar{X}=4,03$). Πρόκειται για τρεις ανάγκες, των οποίων ο μέσος όρος των απαντήσεων τους, κυμαίνεται σε πολύ κοντινά επίπεδα και πιο συγκεκριμένα πολύ κοντά στην τέταρτη απαντητική επιλογή, γεγονός που τις καθιστά επίσης αρκετά σημαντικές για τους συμμετέχοντες. Τέλος, ακολουθεί η ανάγκη της λήψης όσο το δυνατόν μικρότερου ρίσκου κατά την άσκηση της αγροτικής

δραστηριότητας ($\bar{X}=3,86$), η οποία επίσης κυμαίνεται πολύ κοντά στην τέταρτη απαντητική επιλογή γι' αυτό και θεωρείται αρκετά σημαντική. Όπως συνέβη και στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου, έτσι και εδώ, καμία από τις ανάγκες παραθέσαμε στο ερωτηματολόγιο, δεν κρίθηκε μικρής σημαντικότητας από την πλευρά των συμμετεχόντων.

5.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Ε' ΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του πέμπτου και τελευταίου μέρους του ερωτηματολογίου, δηλαδή του μέρους που αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών για τα προβλήματα που προκύπτουν από τη συνεργασία του ερευνητικού μας δείγματος με αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Όπως στο τρίτο και τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου, έτσι και εδώ, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν μία απαντητική επιλογή μίας πενταβάθμιας κλίμακας, προκειμένου να προσδιορίσουν τον βαθμό σημαντικότητας των προβλημάτων, που είναι άμεσα συνυφασμένα με την συνεργασία τους με τον αγροτικό συνεταιρισμό. Τα αποτελέσματα, ανά παρατιθέμενο πρόβλημα, φαίνονται στους πίνακες 5.26 – 5.32, οι οποίοι ακολουθούν:

Πίνακας 5.26. Η εφαρμογή των αρχών της δημοκρατίας και δικαιοσύνης, θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	8	8,0	8,0	11,0
Μέτρια	51	51,0	51,0	62,0
Πολύ	21	21,0	21,0	83,0
Απόλυτα	17	17,0	17,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.26 φαίνεται ότι το 51% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως σε μέτριο βαθμό, η εφαρμογή των αρχών της δημοκρατίας και δικαιοσύνης, θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη.

Πίνακας 5.27. Δεν αντιμετωπίζονται όλα τα μέλη ισότιμα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	6	6,0	6,0	6,0
Λίγο	24	24,0	24,0	30,0
Μέτρια	39	39,0	39,0	69,0
Πολύ	16	16,0	16,0	85,0
Απόλυτα	15	15,0	15,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.27 φαίνεται ότι το 39% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως σε μέτριο βαθμό, δεν αντιμετωπίζονται όλα τα μέλη ισότιμα. Κατόπιν, ακολουθεί το 24% που δήλωσε πως δεν αντιμετωπίζονται ισότιμα σε μικρό βαθμό.

Πίνακας 5.28. Λόγω των διαφορετικών στόχων των μελών, ο συνεταιρισμός δεν έχει έναν ενιαίο στόχο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	12	12,0	12,0	12,0
Λίγο	29	29,0	29,0	41,0
Μέτρια	29	29,0	29,0	70,0
Πολύ	24	24,0	24,0	94,0
Απόλυτα	6	6,0	6,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.28 φαίνεται ότι με ισοβαθμία της τάξεως του 29%, οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως λόγω των διαφορετικών στόχων των μελών, ο συνεταιρισμός δεν έχει έναν ενιαίο στόχο σε μέτριο και σε μικρό βαθμό. Κατόπιν, ο 24% δήλωσε πως αυτό συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 5.29. Οι διαχειριστές, λαμβάνουν αποφάσεις που δεν τάσσονται πάντα υπέρ του συμφέροντος των μελών

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Λίγο	28	28,0	28,0	28,0
Μέτρια	38	38,0	38,0	66,0
Πολύ	34	34,0	34,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.29 φαίνεται ότι το 38% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως σε μέτριο βαθμό, οι διαχειριστές, λαμβάνουν αποφάσεις που δεν τάσσονται πάντα υπέρ του συμφέροντος των μελών. Κατόπιν, ακολουθεί το 34% που δήλωσε πως αυτό συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό και τέλος, το 28% που δήλωσε πως συμβαίνει σε μικρό βαθμό.

Πίνακας 5.30. Τα μέλη του συνεταιρισμού, δεν έχουν τη δυνατότητα επαρκούς ελέγχου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	3	3,0	3,0	3,0
Λίγο	21	21,0	21,0	24,0
Μέτρια	43	43,0	43,0	67,0
Πολύ	19	19,0	19,0	86,0
Απόλυτα	14	14,0	14,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.30 φαίνεται ότι το 43% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως σε μέτριο βαθμό, τα μέλη του συνεταιρισμού, δεν έχουν τη δυνατότητα επαρκούς ελέγχου.

Πίνακας 5.31. Η πληροφόρηση που παρέχεται μέσω του συνεταιρισμού, είναι ασύμμετρη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Καθόλου	15	15,0	15,0	15,0
Λίγο	19	19,0	19,0	34,0
Μέτρια	37	37,0	37,0	71,0
Πολύ	23	23,0	23,0	94,0
Απόλυτα	6	6,0	6,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.31 φαίνεται ότι το 37% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως σε μέτριο βαθμό, η πληροφόρηση που παρέχεται μέσω του συνεταιρισμού, είναι ασύμμετρη. Το 23% δήλωσε πως αυτό γίνεται σε μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 5.32. Ο συνεταιρισμός πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα προς τα μέλη του σε χαμηλότερες τιμές

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αληθές Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Μέτρια	12	12,0	12,0	12,0
Πολύ	22	22,0	22,0	34,0
Απόλυτα	66	66,0	66,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Από τον πίνακα 5.32 φαίνεται ότι η πλειοψηφία του 66% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως σε απόλυτο βαθμό, ο συνεταιρισμός πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα προς τα μέλη του σε χαμηλότερες τιμές.

Προκειμένου να δώσουμε μία σαφέστερη εικόνα των ανωτέρω απαντήσεων, κρίναμε σκόπιμη την παράθεση του παρακάτω πίνακα, στον οποίο φαίνονται οι μέσες απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτηση για το πέμπτο μέρος του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 5.33. Προβλήματα Συνεργασίας με Συνεταιρισμούς

	N	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέση Τιμή
Ο συνεταιρισμός πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα προς τα μέλη του σε χαμηλότερες τιμές	100	3,00	5,00	4,5400

Η εφαρμογή των αρχών της δημοκρατίας και δικαιοσύνης, θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη	100	1,00	5,00	3,4100
Τα μέλη του συνεταιρισμού, δεν έχουν τη δυνατότητα επαρκούς ελέγχου	100	1,00	5,00	3,2000
Δεν αντιμετωπίζονται όλα τα μέλη ισότιμα	100	1,00	5,00	3,1000
Οι διαχειριστές, λαμβάνουν αποφάσεις που δεν τάσσονται πάντα υπέρ του συμφέροντος των μελών	100	2,00	4,00	3,0600
Η πληροφόρηση που παρέχεται μέσω του συνεταιρισμού, είναι ασύμμετρη	100	1,00	5,00	2,8600
Λόγω των διαφορετικών στόχων των μελών, ο συνεταιρισμός δεν έχει έναν ενιαίο στόχο	100	1,00	5,00	2,8300
Σύνολο	100			

Στο σημείο αυτό, καλύπτεται το 2^ο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή «Ποιο είναι το σημαντικότερο σημείο που σύμφωνα με την άποψη των αγροτών, χρήζει βελτίωσης, από την πλευρά των αγροτικών συνεταιρισμών, προκειμένου να αυξηθεί η ικανοποίησή τους από την υφιστάμενη συνεργασία;». Η απάντηση είναι

ότι ο συνεταιρισμός πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα προς τα μέλη του σε χαμηλότερες τιμές.

Πιο συγκεκριμένα, από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.33, φαίνεται ότι εντονότερο πρόβλημα είναι η παροχή των προϊόντων και υπηρεσιών από την πλευρά του συνεταιρισμού προς τα μέλη σε υψηλές τιμές ($\bar{X}=4,54$). Το πρόβλημα αυτό κυμάνθηκε σε έναν μέσο όρο μεταξύ της τέταρτης και πέμπτης απαντητικής επιλογής, γεγονός το οποίο το καθιστά αρκετά προς απόλυτα σημαντικό. Πρόκειται για το μοναδικό πρόβλημα που εμφανίζει τόσο ψηλό μέσο όρο απαντήσεων. Αμέσως μετά, ακολουθεί η προβληματική εφαρμογή των αρχών δημοκρατίας και δικαιοσύνης στον αγροτικό συνεταιρισμό ($\bar{X}=3,41$). Το πρόβλημα αυτό, εμφάνισε μέσο όρο που κυμαίνεται μεταξύ της τρίτης και της τέταρτης απαντητικής επιλογής και αυτό το καθιστά μέτρια προς αρκετά σημαντικό. Ως μέτριας σημαντικότητας κρίνονται τα πέντε επόμενα προβλήματα που ακολουθούν, τα οποία εμφανίζουν μέσες απαντήσεις που τείνουν περισσότερο προς την τρίτη απαντητική επιλογή. Πρόκειται συγκεκριμένα για το γεγονός ότι τα μέλη του συνεταιρισμού δεν έχουν τη δυνατότητα άσκησης επαρκούς ελέγχου ($\bar{X}=3,20$), για το ότι δεν αντιμετωπίζονται ισότιμα με τα υπόλοιπα μέλη ($\bar{X}=3,10$), για το ότι οι διαχειριστές λαμβάνουν αποφάσεις που δεν τάσσονται πάντα υπέρ του συμφέροντος των μελών ($\bar{X}=3,06$), για το ότι η παρεχόμενη πληροφόρηση είναι ασύμμετρη ($\bar{X}=2,86$) και τέλος, για το ότι ο συνεταιρισμός δεν έχει έναν ενιαίο στόχο εξαιτίας των διαφορετικών στόχων των μελών του ($\bar{X}=2,83$). Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι όπως συνέβη και στα δυο προηγούμενα σκέλη του ερωτηματολογίου, έτσι και εδώ, κανένα από τα προβλήματα που παραθέσαμε, δεν κρίθηκε χαμηλής σημαντικότητας από τους συμμετέχοντες.

5.6 ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Προκειμένου να καλυφθεί το **5ο ερευνητικό ερώτημα**, δηλαδή «**Τι είδους (θετική ή αρνητική) και πόσο μεγάλη συσχέτιση προκύπτει μεταξύ του είδους και του μεγέθους του αγροκτήματος, με τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της συνεργασίας του με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς;**» πρέπει να προχωρήσουμε σε ελέγχους

συσχέτισης. Για να αποφασίσουμε ποιον έλεγχο συσχέτισης (παραμετρικό ή μη παραμετρικό) θα χρησιμοποιήσουμε, πρέπει να εξετάσουμε την κανονικότητα της κατανομής (διμεταβλητή) που ακολουθείται από τις εξεταζόμενες μεταβλητές μας.

Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι οι μεταβλητές που θα συμμετέχουν στον έλεγχο συσχέτισης θα είναι οι εξής:

(1) Οφέλη: Θα απαρτίζεται από όλες τις ερωτήσεις του τρίτου μέρους. Ο σχηματισμός της μεταβλητής πραγματοποιήθηκε μέσω της επιλογής Compute Variable που δίνεται από το στατιστικό πρόγραμμα SPSS, όπως έγινε και στην έρευνα του Arifin (2015). Πρόκειται για μία μεταβλητή που προκύπτει ως μέσος όρος των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα ερωτήματα του τρίτου μέρους.

(2) Προβλήματα: Θα απαρτίζεται από όλες τις ερωτήσεις του πέμπτου μέρους. Ο σχηματισμός της μεταβλητής πραγματοποιήθηκε μέσω της επιλογής Compute Variable που δίνεται από το στατιστικό πρόγραμμα SPSS, όπως έγινε και στην έρευνα του Arifin (2015). Πρόκειται για μία μεταβλητή που προκύπτει ως μέσος όρος των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα ερωτήματα του πέμπτου μέρους.

(3) Είδος: Πρόκειται για την ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου. Πιο συγκεκριμένα, από την ερώτηση 4 προέκυψαν συνολικά 4 μεταβλητές, ήτοι «Σιτηρά», «Βαμβάκι», «Φρούτα και Λαχανικά» και «Άλλο». Πρόκειται για 4 ψευδομεταβλητές, καθεμία από τις οποίες λάμβανε για κάθε συμμετέχοντα, είτε την τιμή 0 (αν δεν επιλεγόταν σαν απάντηση) είτε την τιμή 1 (αν επιλεγόταν σαν απάντηση). Κατόπιν του σχηματισμού των τεσσάρων ψευδομεταβλητών προχωρήσαμε τους ελέγχους συσχέτισης.

(4) Μέγεθος: Πρόκειται για την ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου.

Ο έλεγχος κανονικότητας της κατανομής που προαναφέρθηκε, θα είναι το τεστ Shapiro-Wilk, λόγω του ότι το ερευνητικό μας δείγμα απαρτίζεται από λιγότερους από 2.000 συμμετέχοντες. Για λόγους πληρέστερης κατανόησης, επεξηγείται ότι σε περίπτωση κατά την οποία τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας των μεταβλητών είναι μεγαλύτερα του 0,05, σημαίνει ότι οι μεταβλητές ακολουθούν κανονική κατανομή και σε διαφορετική περίπτωση η κατανομή που ακολουθείται δεν είναι κανονική. Σε περίπτωση κατά την οποία προκύψει κανονική κατανομή, τότε θα χρησιμοποιήσουμε παραμετρικούς ελέγχους συσχέτισης. Σε κάθε άλλη περίπτωση θα χρησιμοποιήσουμε τον μη παραμετρικούς ελέγχους συσχέτισης. Σε περίπτωση κατά την οποία τουλάχιστον

μία μεταβλητή εμφανίσει επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας μικρότερα από 0,05, είμαστε αναγκασμένοι να καταλήξουμε σε μη παραμετρικούς ελέγχους συσχέτισης. Τα αποτελέσματα των διμεταβλητών τεστ ελέγχου κανονικότητας της κατανομής παρουσιάζονται στους πίνακες 5.34-5.38.

Πίνακας 5.34. Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
Οφέλη	,169	100	,000	,858	100	,000
Πόσα στρέμματα είναι κατά προσέγγιση το αγρόκτημά σας;	,196	100	,000	,861	100	,000
Προβλήματα	,111	100	,004	,968	100	,015

a. Lilliefors Significance Correction

Από τον πίνακα 5.34 διαφαίνεται ότι οι μεταβλητές δεν εμφανίζουν κανονική κατανομή.

Πίνακας 5.35. Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
Οφέλη	,169	100	,000	,858	100	,000
Έτη άσκησης αγροτικής δραστηριότητας	,358	100	,000	,641	100	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Από τον πίνακα 5.35 διαφαίνεται ότι αμφότερες οι μεταβλητές δεν εμφανίζουν κανονική κατανομή.

Πίνακας 5.36. Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Έτη άσκησης αγροτικής δραστηριότητας	,358	100	,000	,641	100	,000
Προβλήματα	,111	100	,004	,968	100	,015

a. Lilliefors Significance Correction

Από τον πίνακα 5.36 διαφαίνεται ότι αμφότερες οι μεταβλητές δεν εμφανίζουν κανονική κατανομή.

Πίνακας 5.37. Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
Προβλήματα	,111	100	,004	,968	100	,015
Ηλικία	,265	100	,000	,777	100	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Από τον πίνακα 5.37 διαφαίνεται ότι αμφότερες οι μεταβλητές δεν εμφανίζουν κανονική κατανομή.

Πίνακας 5.38. Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
Ηλικία	,265	100	,000	,777	100	,000
Οφέλη	,169	100	,000	,858	100	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Από τον πίνακα 5.38 διαφαίνεται ότι αμφότερες οι μεταβλητές δεν εμφανίζουν κανονική κατανομή.

Όπως βλέπουμε από όλους τους ανωτέρω πίνακες 5.34-5.38, όλες ανεξαιρέτως οι μεταβλητές εμφανίζουν επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας μικρότερα του 0,05, επομένως όλες ακολουθούν μη κανονική κατανομή. Έτσι, για όλες τις μεταβλητές θα χρησιμοποιήσουμε μη παραμετρικούς ελέγχους. Τα αποτελέσματα του ελέγχου συσχέτισης Spearman μεταξύ των στρεμμάτων και των ωφελειών και προβλημάτων παρουσιάζονται στον πίνακα 5.39.

Πίνακας 5.39. Correlations

			Οφέλη	Προβλήματα
Spearman's rho	Πόσα στρέμματα είναι κατά προσέγγιση το αγρόκτημά σας;	Correlation Coefficient	-,265	,102
		Sig. (2-tailed)	,008	,310
		N	100	100

Προτού προβούμε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων του ανωτέρω πίνακα, διευκρινίζεται ότι στατιστικά σημαντική συσχέτιση εμφανίζεται μεταξύ των μεταβλητών, των οποίων τα επίπεδα του συντελεστή συσχέτισης είναι χαμηλότερα από 0,05. Σε κάθε άλλη περίπτωση η συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών δεν είναι στατιστικά σημαντική.

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.39, φαίνεται ότι στατιστικά σημαντική συσχέτιση υφίσταται μεταξύ των ωφελειών και της έκτασης του αγροκτήματος. Μάλιστα, φαίνεται ότι η συσχέτιση αυτή είναι αρνητική, γεγονός που σημαίνει ότι όσο μεγαλύτερο είναι το αγρόκτημα τόσο μικρότερα είναι τα οφέλη που αποκομίζονται από έναν αγροτικό

συνεταιρισμό. Το αποτέλεσμα αυτό, κατά την άποψή μας είναι λογικό και αναμενόμενο. Ο λόγος έγκειται στο γεγονός ότι ένα ιδιαίτερα μεγάλο αγρόκτημα είναι πιο πιθανό να δραστηριοποιηθεί ανεξάρτητα στον αγροτικό τομέα, σε σύγκριση με ένα μικρό αγρόκτημα, του οποίου πιθανότατα τα επίπεδα παραγωγής είναι σαφώς μικρότερα από του πρώτου. Έτσι, τα μικρά αγροκτήματα έχουν περισσότερη ανάγκη να συνεργαστούν με τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό. Επιπροσθέτως, στατιστικά σημαντική συσχέτιση παρουσιάζεται και μεταξύ του είδους του αγροκτήματος και των προβλημάτων που προκύπτουν. Προκειμένου να εντοπιστούν ακριβώς τα προϊόντα που εμφανίζουν στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τα προβλήματα, παρατίθενται τα αποτελέσματα του μη παραμετρικού ελέγχου Mann-Whitney στους πίνακες 5.40-5.43, στο πλαίσιο του οποίου απεικονίζεται ο έλεγχος συσχέτισης ανά αναφερόμενο είδος, με την μεταβλητή των προβλημάτων.

Πίνακας 5.40.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Σιτηρά

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Mann-Whitney U	987,00
Z	-,617
Asymp. Sig.	,537
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Mann-Whitney U	940,00
Z	-,969
Asymp. Sig.	,332

a. Mann-Whitney Test

b. Grouping Variable: ΣΙΤΗΡΑ (0,1)

Από τον πίνακα 5.40 φαίνεται ότι δεν υφίσταται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στις τιμές των προβλημάτων και των ωφελειών ανάλογα με το αν παράγονται σιτηρά ή όχι.

Πίνακας 5.41.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Βαμβάκι

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Mann-Whitney U	1231,50
Z	-,097
Asymp. Sig.	,923
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Mann-Whitney U	1110,00
Z	-,940
Asymp. Sig.	,347

a. Mann-Whitney Test

b. Grouping Variable: BAMBAKI (0,1)

Από τον πίνακα 5.41 φαίνεται ότι δεν υφίσταται στατιστικά σημαντική διαφορά στις τιμές των προβλημάτων και των ωφελειών ανάλογα με το αν παράγεται βαμβάκι ή όχι.

Πίνακας 5.42.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Φρούτα και Λαχανικά

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Mann-Whitney U	897,50
Z	-1,639
Asymp. Sig.	,101
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Mann-Whitney U	686,00
Z	-3,186
Asymp. Sig.	,001

a. Mann-Whitney Test

b. Grouping Variable: ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ (0,1)

Από τον πίνακα 5.42 φαίνεται ότι δεν υφίσταται στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στα οφέλη, ανάλογα με το αν παράγονται φρούτα και λαχανικά. Υφίσταται όμως στατιστικά σημαντική διαφορά στις τιμές των προβλημάτων, ανάλογα με το αν παράγονται φρούτα και λαχανικά.

Πίνακας 5.43.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Άλλο Είδος

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Mann-Whitney U	1162,50
Z	-,021
Asymp. Sig.	,983
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Mann-Whitney U	1089,00
Z	-,548
Asymp. Sig.	,583

a. Mann-Whitney Test

b. Grouping Variable: ΑΛΛΟ ΕΙΔΟΣ (0,1)

Από τον πίνακα 5.43 φαίνεται ότι δεν υφίσταται στατιστικά σημαντική διαφορά στις τιμές των προβλημάτων και των ωφελειών ανάλογα με το αν παράγεται κάποιο άλλο είδος πλην φρούτων, λαχανικών και σιτηρών.

Από τα αποτελέσματα των πινάκων 5.40-5.43, φαίνεται ότι το μοναδικό είδος που τελικά εμφανίζει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στις τιμές των προβλημάτων είναι τα φρούτα και λαχανικά, ενώ στην περίπτωση των τιμών των ωφελειών δεν εμφανίζει κανένα παραγόμενο είδος στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση.

Στο σημείο αυτό, θα προβούμε σε μη παραμετρικό έλεγχο (test Kruskal Wallis) προκειμένου να ελέγξουμε αν υφίσταται στατιστικά σημαντική διαφορά στις τιμές των προβλημάτων και των ωφελειών με τα έτη δραστηριοποίησης. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον κάτωθι πίνακα 5.44.

Πίνακας 5.44.Αποτελέσματα Kruskal Wallis για Έτη Δραστηριοποίησης

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Test Statistic	11,956
df	2
Asymp. Sig.	,003
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Test Statistic	4,218
df	2
Asymp. Sig.	,121

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: ΕΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Από τον πίνακα 5.44 φαίνεται στατιστικά σημαντική διαφορά στις τιμές των ωφελειών και των ετών δραστηριοποίησης. Δεν φάνηκε στατιστικά σημαντική διαφορά όμως μεταξύ των ετών και των τιμών των προβλημάτων.

Πίνακας 5.45.Αποτελέσματα Kruskal Wallis για Ηλικία

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Test Statistic	2,447
df	2
Asymp. Sig.	,294
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Test Statistic	5,243
df	2
Asymp. Sig.	,073

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: ΗΛΙΚΙΑ

Από τον πίνακα 5.45 δεν φάνηκε στατιστικά σημαντική διαφορά όμως μεταξύ των ετών και της ηλικίας των συμμετεχόντων και των ωφελειών και το ίδιο συνέβη με την περίπτωση των τιμών των προβλημάτων.

Πίνακας 5.46.Αποτελέσματα Mann-Whitney για Φύλο

	ΟΦΕΛΗ
N	100
Mann-Whitney U	346,00
Z	-2,551
Asymp. Sig.	,011
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
N	100
Mann-Whitney U	440,50
Z	-1,611
Asymp. Sig.	,107

a. Mann-Whitney Test

b. Grouping Variable: ΦΥΛΟ (1,2)

Από τον πίνακα 5.46 φαίνεται στατιστικά σημαντική διαφορά στις τιμές των ωφελειών και του φύλου των συμμετεχόντων. Δεν φάνηκε στατιστικά σημαντική διαφορά όμως μεταξύ του φύλου και των τιμών των προβλημάτων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας επικεντρωθήκαμε στην συνεργασία των αγροτών με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, κατά την άσκηση εμπορίας γεωργικών προϊόντων. Πιο συγκεκριμένα, εξετάσαμε τις αντιλήψεις και τις προθέσεις των αγροτών της Θεσσαλονίκης, αναφορικά με την διάθεση των αγροτικών προϊόντων τους μέσω σύναψης συνεργασιών με τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό. Προσπαθήσαμε, μέσω πρωτογενούς ποσοτικής διερεύνησης να εντοπίσουμε τις βασικές υφιστάμενες ανάγκες των εν λόγω αγροτών, και τους λόγους που τους ώθησαν στην σύναψη συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, καταβλήθηκε προσπάθεια εντοπισμού τόσο των θετικών όσο και των αρνητικών σημείων της συνεργασίας αυτής.

Κατά την ποσοτική έρευνα που διεξήχθη στην παρούσα διπλωματική εργασία, προέκυψαν αξιοπρόσεκτα ευρήματα. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι η σημαντικότερη ανάγκη που επιθυμούν να καλύψουν οι αγρότες- παραγωγοί οι οποίοι συνεργάζονται με έναν τουλάχιστον συνεταιρισμό είναι η εύκολη πρόσβαση στην αγορά. Άλλες ανάγκες όπως, η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η ισότιμη με τα υπόλοιπα μέλη ενημέρωση και η αύξηση των πωλήσεων, βρέθηκε ότι είναι σημαντικές, αν και σε μικρότερο βαθμό. Ως τελευταία, αλλά όχι ασήμαντη, προέκυψε η λήψη όσο το δυνατόν μικρότερου ρίσκου κατά την άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας. Στο πλαίσιο της σχέσης μεταξύ αγροτών-αγροτικών συνεταιρισμών, η κάλυψη των ανωτέρων αναγκών θα προσφέρει σιγουριά στους αγρότες, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη τους προς τους συνεταιρισμούς. Διασφαλίζοντας έτσι την εδραίωση των συνεταιρισμών και την επιβίωσή τους σε μία αγορά όπου η ολιγοπωλιακή δύναμη των χονδρεμπόρων κυριαρχεί.

Οι βασικότεροι λόγοι για τους οποίους οι αγρότες οδηγούνται σε σύναψη συνεργασίας με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό είναι η παράδοση των προϊόντων τους προς πώληση

σε εμπόρους και η εύκολη πρόσβασή τους στην αγορά. Αυτό, συμφωνεί με τους Menard & Valceschini (2005) και Martino (2010), περί διευκόλυνσης των αγροτών κατά την άσκηση της αγροτικής τους δραστηριότητας και την περαιτέρω προώθηση των προϊόντων τους, όταν μεσολαβεί μία συνεργασία τους με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι οι παραπάνω λόγοι είναι άμεσα συνυφασμένοι με την βελτιστοποίηση των συνθηκών, κάτω από τις οποίες οι αγρότες καλούνται να ασκήσουν την αγροτική τους δραστηριότητα και κατ' επέκταση την εμπορία των αγροτικών τους προϊόντων.

Μέσα από τους λόγους συνεργασίας αλλά και μέσα από τις ανάγκες που οι ίδιοι οι αγρότες θεωρούν ότι πρέπει να καλύπτονται από την συνεργασία τους με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, αντικατοπτρίζονται και τα αποκομιζόμενα οφέλη. Το βασικότερο εξ αυτών είναι η μείωση της αβεβαιότητας που υπάρχει στην αγορά. Η σπουδαιότητα του συγκεκριμένου οφέλους επιβεβαιώνεται και από το ότι σε αυτό, έγινε μνεία από μία σειρά επιπρόσθετων μελετητών, όπως είναι οι Menard & Valceschini (2005), Martino (2010) και Karantininis (2007). Συμπεραίνεται επίσης, ότι οι αγρότες μέσα από τη συνεργασία τους με τους συνεταιρισμούς επωφελούνται και ως προς το ζήτημα της ανάληψης μικρότερου ρίσκου κατά την άσκηση της αγροτικής τους δραστηριότητας. Από αυτό, συνεπάγεται ότι μέσω των διευκολύνσεων και ωφελειών που αντλούνται εξαιτίας της συνεργασίας με τους συνεταιρισμούς, οι αγρότες είναι σε θέση να τιμολογήσουν τα προϊόντα τους ακόμα και σε υψηλότερες τιμές, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περιθώρια που θα τους δίνονταν σε περίπτωση κατά την οποία δεν προέβαιναν σε τέτοιου είδους συνεργασία. Ωστόσο, η ισοτιμία και ισοδυναμία στην ενημέρωσή τους από τον αγροτικό συνεταιρισμό δε θα πρέπει να υποτιμάται σε καμία περίπτωση. Συμπεραίνουμε επομένως, ότι τόσο οι λόγοι συνεργασίας, όσο και τα απεικονιζόμενα οφέλη από την συνεργασία αυτή, είναι άμεσα συνυφασμένα με την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και την τελικά ανταγωνιστικότερη και επιτυχέστερη άσκηση του αγροτικού επαγγέλματος αλλά και με την αύξηση των πωλήσεων. Επί της ουσίας, αποδεικνύεται ότι η συνεργασία των αγροτών με συνεταιρισμούς βελτιώνει και ομαλοποιεί τις συνθήκες άσκησης των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων και διευρύνει τον ορίζοντα των παρεχομένων επαγγελματικών ευκαιριών προς τους αγρότες. Αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται και από μία σειρά επιπρόσθετων μελετητών, όπως είναι χαρακτηριστικά οι Hansen et al.(2002), Παπαγεωργίου (2015), Van Bekkum & Van Dijk (1997) και Bisungu et al. (2014).

Όμως, πέραν από τα αποκομιζόμενα οφέλη από την συνεργασία των αγροτών με τους συνεταιρισμούς, συμπεραίνουμε ότι εξίσου αξιοσημείωτα είναι και τα προβλήματα που προκύπτουν από την συνεργασία αυτή, και τα οποία καταλήγουν να επιβαρύνουν τους ίδιους τους αγρότες. Αναλυτικότερα, το βασικότερο πρόβλημα, το οποίο χρήζει βελτίωσης προκειμένου να αυξηθεί η ικανοποίηση των αγροτών είναι ότι οι συνεταιρισμοί, παρέχουν τα προϊόντα τους προς τα μέλη τους σε υψηλές τιμές. Πρόκειται για ένα προβληματικό σημείο, το οποίο δεν εντοπίστηκε μόνο στην παρούσα έρευνα, αλλά έγινε αναφορά και στις έρευνες των Nilsson et al. (2009), Καμενίδης (2010), Παπαγεωργίου (2015), Nilsson et al. (2009) και Narciso et al. (2014). Η ταύτισή μας με έναν αξιοσέβαστο αριθμό μελετητών, αποδεικνύει την πραγματική βαρύτητα και την μεγάλη σημασία αυτού του υφιστάμενου προβλήματος. Αμέσως μετά ακολουθεί η προβληματική εφαρμογή των αρχών δημοκρατίας και δικαιοσύνης του συνεταιρισμού απέναντι στα μέλη του. Ωστόσο, ένα σημείο το οποίο μας έκανε εντύπωση είναι ότι παρά το γεγονός ότι μία πληθώρα ερευνητών, όπως για παράδειγμα οι Barraud-Didier et al. (2012), Levi & Davis (2008), Barraud-Didier et al. (2012), Siebert & Park (2010), Ortmann & King (2007) και Anderson & Narus (1984), υποστήριξαν ότι ένα σημαντικό πρόβλημα της συνεργασίας των συνεταιρισμών με τους αγρότες είναι η άνιση μεταχείριση των πρώτων προς τους δεύτερους, στην περίπτωση της έρευνάς μας, το σημείο της ανισότητας από τους συνεταιρισμούς προς τα μέλη τους δεν προέκυψε ως σημαντικό προβληματικό. Από αυτό, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι στην περίπτωση της Θεσσαλονίκης, ναι μεν το συνεργατικό πλαίσιο των συνεταιρισμών με τους αγρότες χρήζει βελτίωσης, αλλά τουλάχιστον δεν εμφανίζει αδυναμίες εκδήλωσης άνισης και άδικης μεταχείρισης. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με την περίπτωση της ασυμμετρίας της πληροφόρησης των μελών, από την πλευρά των συνεταιρισμών, το οποίο αναφέρθηκε ως βασικό πρόβλημα από επίσης πολλούς ερευνητές, όπως είναι για παράδειγμα οι Mujawamariya et al. (2013), Στασινόπουλος (2004), Coque (2008) και Hanf & Iselborn (2014).

Τα ανωτέρω αναφερόμενα, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα βασικότερα οφέλη και οι βασικότεροι λόγοι που οδηγούν τους αγρότες στην σύναψη συνεργασίας με συνεταιρισμούς, καλύπτονται επαρκώς από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς της Θεσσαλονίκης. Ο λόγος έγκειται στο ότι κανένα εξ αυτών δεν εντοπίστηκε ως το βασικότερο προβληματικό σημείο της συνεργασίας των αγροτών της Θεσσαλονίκης με τους συνεταιρισμούς τους. Έτσι λοιπόν, αιτιολογείται και το γεγονός ότι και οι ίδιοι

δήλωσαν πως τα προβληματικά σημεία που εντοπίζονται στο συνεργατικό αυτό πλαίσιο, δεν είναι σε θέση να τους οδηγήσουν σε διακοπή της συνεργασίας αυτής.

Ένα ακόμα σημείο που χρήζει προσοχής είναι η σημαντική συσχέτιση που προέκυψε μεταξύ των ωφελειών και του μεγέθους του αγροκτήματος των αγροτών, καθώς επίσης και μεταξύ των προβλημάτων που προκύπτουν και του είδους των παραγόμενων αγροτικών αγαθών. Πιο συγκεκριμένα, ανακαλύψαμε ότι στο πλαίσιο της συσχέτισης που προέκυψε, όσο μεγαλύτερο είναι ένα αγρόκτημα τόσο μικρότερο είναι το όφελος που αποκομίζει ο αγρότης από μία ενδεχόμενη συνεργασία με αγροτικό συνεταιρισμό. Από αυτό το εύρημα, συμπεραίνεται ότι αγρότες που βασικό είδος της παραγωγής τους είναι τα φρούτα και τα λαχανικά κατέληξαν στον εντοπισμό περισσότερων προβλημάτων στην συνεργασία που συνάπτουν με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Το εύρημα αυτό όμως, θεωρούμε ότι δικαιολογείται λόγω του ότι η συντριπτική πλειοψηφία του ερευνητικού μας δείγματος δήλωσε ως βασικό παραγόμενο είδος τα φρούτα και λαχανικά.

Εν κατακλείδι, είναι γεγονός πως στις μέρες μας, η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας καθίσταται ολοένα και περισσότερο ανταγωνιστική. Υπό αυτό το διαμορφωμένο έντονο ανταγωνιστικό κλίμα δεν εξαιρείται και ο αγροτικός τομέας. Η ένταση των επιπέδων ανταγωνισμού στον αγροτικό κλάδο αποτελεί έναν ανασταλτικό παράγοντα σε σχέση με τις ευκαιρίες που δίνονται για περαιτέρω ανάπτυξη της ασκούμενης αγροτικής δραστηριότητας των “μικρών” αγροτών. Με τον χαρακτηρισμό “μικρών” εννοούμε τους αγρότες που διαθέτουν μικρά σε μέγεθος αγροκτήματα και χαμηλά επίπεδα παραγωγής και οι οποίοι προσπαθούν να διατηρήσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα αντιπαραβαλλόμενοι με “μεγάλους” αγροκτηματίες και παραγωγούς. Γίνεται εύκολα αντιληπτό, ότι ο ανταγωνισμός αυτός είναι άνισος και οι πιθανότητες τίθενται εις βάρος των πρώτων. Έτσι, η υπόσταση και δράση των αγροτικών συνεταιρισμών είναι ένα ζήτημα ιδιάζουσας σημαντικότητας και αναδύεται ως μία εξαιρετικά σημαντική ευκαιρία για τους μικρούς αγρότες να διεκδικήσουν την θέση τους στην αγορά και να μην χάσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα στον βωμό αυτής της άνισης ανταγωνιστικής μάχης, την οποία καλούνται να δίνουν καθημερινά, στο πλαίσιο της άσκησης της αγροτικής τους δραστηριότητας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ακολουθεί μία σειρά από προτάσεις, απόρροια των συμπερασμάτων που διεξήχθησαν από το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας μας.

Με στόχο την επίλυση κάποιων προβλημάτων που εντοπίστηκαν προτείνεται η έναρξη συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα αλλά και μεταξύ των ελληνικών και αυτών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό. Η συνεργασία αυτή θα βοηθήσει στην προώθηση των αγροτικών προϊόντων και θα εξασφαλίσει την δραστηριοποίηση και την επιβίωση των συνεταιρισμών. Μέσω αυτού του συνεργατικού κλίματος, θα προχωρήσουν σε επιτυχέστερες προωθητικές ενέργειες και σε δαπάνη μεγαλύτερων ποσών για την προβολή και διαφήμιση των προϊόντων τους, τα οποία δεν μπορούν να διατεθούν μεμονωμένα από κάθε συνεταιρισμό ξεχωριστά. Επίσης, η δυνατότητα διάθεσης των προϊόντων τους μέσα από πακέτα προσφορών ή μέσω εκπτώσεων, θα οδηγήσουν στην κατοχύρωση μιας ισχυρής θέσης στην αγορά. Με άλλα λόγια προτείνεται η αξιοποίηση βέλτιστων προωθητικών ενεργειών και η ανάπτυξη εμπορικών δραστηριοτήτων παρεμφερών του ιδιωτικού τομέα. Όλα τα παραπάνω μπορούν να οδηγήσουν στην αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης του συνεταιρισμού και την εξασφάλιση χαμηλότερων τιμών στις πρώτες ύλες που παρέχουν οι συνεταιρισμοί στους αγρότες. Η θέσπιση ανώτατων ορίων στις τιμές που προσφέρουν οι συνεταιρισμοί τα προϊόντα τους προς τα μέλη τους, είναι ένα σημείο, που προτείνεται να αξιολογηθεί και από την πλευρά των κρατικών φορέων.

Ένα άλλο σημείο στο οποίο πρέπει να επικεντρωθούν οι συνεταιρισμοί είναι η επιλογή προσωπικού και ανθρώπινου δυναμικού το οποίο είναι επιφορτισμένο με το έργο της λήψης των αποφάσεων. Αυτό το προσωπικό προτείνεται να είναι εκπαιδευμένο, μορφωμένο και επαρκώς καταρτισμένο. Έτσι θα οδηγούνται σε ορθότερες αποφάσεις προς όφελος των μελών, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη μεταξύ τους. Τα οργανωτικά προβλήματα των συνεταιρισμών άλλωστε, είναι πολλά λόγω της ποικιλομορφίας των στόχων μεταξύ των μελών, της διοίκησης και των διευθυντικών στελεχών που με την εκπαίδευση θα αποφεύγονται.

Τέλος προτείνεται στους συνεταιρισμούς να αποκτήσουν ευελιξία, μετασχηματίζοντας τους στόχους τους και τις στρατηγικές που ακολουθούν. Η απόκτηση

προσαρμοστικότητας στα δεδομένα της εκάστοτε αγοράς είναι επιτακτική και αναγκαία για την επιτυχή εμπορία στα δεδομένα της σύγχρονης αυτής εποχής της οικονομικής κρίσης και της παγκοσμιοποίησης.

Για τους αγρότες από την άλλη πλευρά, προτείνεται η διάθεση των προϊόντων να γίνεται σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν αποφασιστεί και οριστεί από τη διοίκηση του συνεταιρισμού και όχι χαμηλότερης ποιότητας, ώστε να αποφεύγονται προβλήματα ασύμμετρης πληροφόρησης από την πλευρά των μελών προς τον συνεταιρισμό. Επίσης, εφόσον απώτερος σκοπός των συνεταιρισμών είναι η ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους, η δυνατότητα της ενεργούς και άμεσης συμμετοχής των αγροτών στις αποφάσεις που λαμβάνονται από τους συνεταιρισμούς, θεωρούμε πως θα ισχυροποιούσε σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό την ευθυγράμμιση των στόχων των συνεταιρισμών με την κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών των μελών τους.

Μία άλλη πρόταση επίσης είναι να στοχεύουν προς την κατεύθυνση του κοινού και αμοιβαίου οφέλους και όχι του ατομικού. Η αμοιβαιότητα οδηγεί στην αποφυγή κάποιων δραστηριοτήτων και επιλογή αυτών που τους αποδίδουν μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η έρευνά μας επικεντρώθηκε αποκλειστικά σε αγρότες παραγωγούς οι οποίοι είναι μέλη σε έναν τουλάχιστον συνεταιρισμό. Θα ήταν ενδιαφέρον να διενεργηθεί μία έρευνα για να αποτυπωθούν οι απόψεις των αγροτών οι οποίοι δεν συνεργάζονται με κάποιο συνεταιρισμό, όπως επίσης των αγροτών που συνεργάζονταν στο παρελθόν αλλά, για κάποιους λόγους, έχουν διακόψει αυτή τη συνεργασία. Να διερευνηθούν δηλαδή οι πεποιθήσεις, οι αντιλήψεις και οι προθέσεις τους, που θα μας οδηγήσουν στους λόγους για τους οποίους δεν συμμετείχαν ποτέ ή διέκοψαν τη συνεργασία τους. Ίσως έτσι να διαλευκανθούν και κάποια σημεία της δικής μας εργασίας που ήρθαν σε αντίθεση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία όπως για παράδειγμα τα προβλήματα της ανισότητας και της ασύμμετρης πληροφόρησης.

Επίσης πιο ολοκληρωμένα συμπεράσματα θα διεξαχθούν αν γίνει και μία μελέτη η οποία θα αφορά και τη γνώμη των συνεταιρισμών δηλαδή των ανθρώπων που τους διοικούν ή εργάζονται σε αυτούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Bell, J. (2007). Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία: οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Βράντζα, Π. (2020). Το τέλος των αγροτικών συνεταιρισμών. Διαθέσιμο στο: <https://www.agro24.gr/agrotika/arthra/telos-ton-agrotikon-synetairismon> (9/2/2020)
- Θερίου, Ν. (2005). Στρατηγική διοίκηση επιχειρήσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Κρητικού.
- Καμενίδης Χ. (2010). Συνεταιρισμοί. Αρχές-Οικονομική-Πολιτική-Ανάπτυξη-Οργάνωση-Νομοθεσία. Αθήνα: Αφοί Κυριακίδη.
- Καρυπίδης, Φ. Ι. (2015). Συνεταιριστική Εμπορία Γεωργικών Προϊόντων και Αναξιοποίητες δυνατότητες στην Ελλάδα. Κοινωνική Οικονομία, 4.
- Κολύρης, Π. (1995). Οικονομική Ανάλυση και Μάνατζμεντ συνεταιριστικών οργανώσεων. Αθήνα: ΓΠΑ.
- Νόμος 4384/2016. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις. Διαθέσιμο στο: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-agrotike-anaptukse/nomos-4384-2016-phek-78a-26-4-2016.html> (3/2/2020)
- Παπαγεωργίου, Κ. (2015). Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία, Θεωρία και Πρακτική. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.
- Σεργάκη, Π. (2004). Οι Σχέσεις μεταξύ Μεγέθους, Αποδοτικότητας και Κινδύνου στις Βιομηχανικές Επιχειρήσεις με Πρόσθετη Εφαρμογή στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσ/νίκης.
- Σφυρής, Γ. (2020). Το Παρόν και η Προοπτική των Αγροτικών Συνεταιρισμών. Διαθέσιμο στο: <https://www.komep.gr/m-article/f9b2e1de-ff2a-11e9-95d7-3ed1504937da/> (7/2/2020)

Ξενόγλωσση

- Anderson, J.C. & Narus, J.A. (1984). A model of distributor's perspective of distributor-manufacturer working relationships. *Journal of Marketing*, 48 (4), 62-74.
- Arifin, W.N. (2015). The Graphical Assessment of Multivariate Normality Using SPSS. *Education in Medicine Journal*, 7(2), e71-e75.
- Barraud-Didier, V., Henninger, M.C. & El Akremi, A. (2012). The relationship between members' trust and participation in the governance of cooperatives: the role of organizational commitment. *International Food and Agribusiness Management Review*, 15 (1), 1-24.

- Bhuyan, S. (2007). The People Factor in Cooperatives: An Analysis of Members' Attitudes and Behavior. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue canadienne d'agroeconomie*, 55(3), 275-298.
- Bijman, J. & Iliopoulos, C. (2014). Farmers' Cooperatives in the EU: Policies, Strategies and Organization. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 85(4), 497–508.
- Bijman, J., Iliopoulos, C., Poppe, K.J., Gijssels, C., Hagedorn, K., Hanisch, M., Hendrikse, G., Köhl, R., Ollila, P., Pyykkönen, P. & van der Slangen, G. (2012). Support for Farmers' Cooperatives - Final Report. Netherlands: European Commission.
- Bisungu, M., Chege, K., & Musiega, D. (2014). Effects of Competitive Strategies Adopted By Farmers' Cooperatives on Performance in Butere Sub-County - Kenya. *International Journal of Business and Management Invention*, 3(5), 11-21.
- Bontems, P. & Fulton, M. (2009). Organisational structure, redistribution and the endogeneity of cost: cooperatives, investor-owned firms and the cost of procurement. *Journal of Economic Behavior & Organisation*, 72, 322–343.
- Borgen, S.O. (2004). Rethinking incentive problems in cooperative organizations. *Journal of Socioeconomics*, 33(4), 383–393.
- Chaddad, F., & Iliopoulos, C. (2012). Control Rights, Governance, and the Costs of Ownership in Agricultural Cooperatives. *Agribusiness*, 29(1), 3–22.
- Chaves A.R. (2004). Gobierno y democracia en la economía social. Colección Mediterráneo Económico: 6 de Octubre. Almería, Spain: Fundación Cajamar.
- Chen, N., Chao, M. & Tjosvold, D. (2010). Developing the strategic resources of Chinese entrepreneurial firms. *Leadership and Organization Development Journal*, 31(3), 213-229.
- Collins, N., & Louloudis, L. (1995). Protecting the protected: the Greek agricultural policy network. *Journal of European Public Policy*, 2, 95–114.
- Cook, M.L. (1995). The future of U.S. agricultural cooperatives: a neo-institutional approach. *American Journal of Agricultural Economics*, 77, 1153–1159.
- Coque, J. (2008). Puntos fuertes y débiles de las cooperativas desde un concepto amplio de gobierno empresarial. *REVESCO. Revista de Estudios Cooperativos*, 95, 65-93.
- Fitzgerald, C. (2011). Trust and reciprocity as influenced by group identity. Michigan: Central Michigan University, Mount Pleasant.
- Fulton, M. (1999). Cooperatives and member commitment. *The Finnish Journal of Business Economics*, 4, 418–437.
- Fulton, M. & Giannakas, K. (2001). Organisational commitment in a mixed oligopoly: agricultural cooperatives and investor-owned firms. *American Journal of Agricultural Economics*, 83(5), 1258–1265.
- Gijssels, C., & Bussels, M. (2014). Farmers' Cooperatives in Europe: Social and Historical Determinants of Cooperative Membership in Agriculture. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 85(4), 509–530.

- Hanf, J. H. & Iselborn, M. (2014). How to deal with quality problems of German wine cooperatives - A double principal-agent approach. Academy of Wine Business Research. Germany: 8th International Conference Geisenheim.
- Hansen, Mark H., J. L. Morrow Jr. & Juan C. Batista. (2002). The impact of trust on cooperative membership retention, performance, and satisfaction: an exploratory study. *International Food and Agribusiness Management Review*, 5 (1), 41–59.
- Harris, A., Fulton, M., Stefanson, B., & Lysyshyd, D. (1998). Working Together: The role of External Agents in the Development of Agriculture-based industries. Centre for the Study of Cooperatives, University of Saskatchewan. Available at: <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/31773/1/harris01.pdf> (5/2/2020)
- Helmberger, P. G. (1964). Cooperative enterprise as a structural dimension of farm markets. *Journal of Farm Economics*, 46, 603–617.
- Hendrikse, G. W. J. & Bijman, J. (2002). On the emergence of new growers' associations: self-selection versus market power. *European Review of Agricultural Economics*, 29(2), 255–269.
- Hernández-Espallardo, M., Narciso, A.L., & Gustavo, M.M. (2013). Farmers' satisfaction and intention to continue membership in agricultural marketing cooperatives: neoclassical versus transaction cost considerations. *European Review of Agricultural Economics*, 40 (2), 239-260.
- Hoffman, S. & Royer, J. S. (1997). Evaluating the competitive yardstick effect of cooperatives on imperfect markets: a simulation analysis. Paper presented at Western Agricultural Economics Association Selected Papers 1997, Annual Meeting, Reno/Sparks, Nevada.
- Iliopoulos, C., & Valentinov, V. (2012). Opportunism in agricultural cooperatives in Greece. *Outlook on Agriculture*, 41(1), 15-19.
- Italian Ministry of Agriculture, Food and Forestry. (2009). Osservatorio sulla cooperazione agricola italiana. Rapporto 2006–2007. Rome, Italy.
- James, H.S. & Sykuta, M.E. (2005). Property right and organizational characteristics of producer-owned firms and organizational trust. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 76 (4), 545-580.
- Karantininis, K. (2007). The network form of cooperative organisation. In: K. Karantininis and J. Nielson (Eds), *Vertical Markets and Cooperative Hierarchies*. Dordrecht: Springer, 19–34.
- Karantininis, K. & Zago, A. (2001). Cooperatives and membership commitment: endogenous memberships in mixed duopsonies. *American Journal of Agricultural Economics*, 83(5), 1266–1272.
- Keefer, P. & Knack, S. (2005). Social capital, social norms and the new institutional economics. In: Ménard, C., Shirley, M.M. (Eds.), *Handbook of New Institutional Economics*. Springer, Dordrecht, the Netherlands, 701–725.
- Leontitsis, A., & Pagge, J. (2007). A simulation approach on Cronbach's alpha statistical significance. *Mathematics and Computers in Simulation*, 73(5), 336–340.

- LeVay, C. (1983). Some problems of agricultural marketing co-operatives' price/output determination in imperfect competition. *Canadian Journal of Agricultural Economics*, 31, 105–110.
- Levi, Y. & Davis, P. (2008). Cooperatives as the enfants terribles of economics: Some implications for the social economy. *The Journal of Socio-Economics*, 37 (6), 2178-2188.
- Mujawamariya, G., D'Haese, M., & Speelman, S. (2013). Exploring double side-selling in cooperatives, case study of four coffee cooperatives in Rwanda. *Food Policy*, 39, 72–83.
- Martino, G. (2010). Trust, contracting, and adaptation in agri-food hybrid structures. *International Journal of Food System Dynamics*, 4, 305–317.
- Menard, C. & Valceschini, E. (2005). New institutions for governing the agri-food industry. *European Review of Agricultural Economics*, 32 (3), 421–440.
- Narciso, A.L., Juan Francisco, M.U. & Mínguez-Verac, A. (2014). Farmers' Satisfaction with Fresh Fruit and Vegetable Marketing Spanish Cooperatives: An Explanation from Agency Theory. *International Food and Agribusiness Management Review*, 17 (1).
- Nilsson, J. (1999). The nature of cooperative values and principles. Transaction cost theoretical explanations. *Annals of Cooperative Economics*, 67 (4), 633-653.
- Nilsson, J., Kihlén, A. & Norell, L. (2009). Are traditional cooperatives an endangered species? About shrinking satisfaction, involvement and trust. *International Food and Agribusiness Management Review*, 12 (4), 101–121.
- Ortmann, G.F. & King, R.P. (2007). Agricultural cooperatives I: History, theory and problems. *Agekon*, 46 (1), 40-68.
- Pascucci, S., Gardebroek, C., & Dries, L. (2011). Some like to join, others to deliver: an econometric analysis of farmers' relationships with agricultural co-operatives. *European Review of Agricultural Economics*, 39 (1), 51–74
- Patronis, V., & Mavreas, K. (2018). Agricultural Cooperative Organizations in Greece Throughout the 20th Century: A Critical Overview. *Journal of Rural Cooperation*, 32.
- Rhodes, V. J. (1983). The Large Agricultural Cooperative as a Competitor. *American Journal of Agricultural Economics*, 65(5), 1090.
- Royston, J.P. (1982). An Extension of Shapiro and Wilk's W Test for Normality to Large Samples. *Journal of the Royal Statistical Society*, 31(2), 115-124.
- Sayers, D.M., Kilmer, R.L., & Flambert, A.M. (1996). Satisfaction evaluation of milk handlers by southern US dairy farmers. *Journal of Agricultural and Applied Economics*, 28, 313-321.
- Sexton, R. J. (1990). Imperfect competition in agricultural markets and the role of cooperatives: a spatial analysis. *American Journal of Agricultural Economics*, 72(3), 709–720.
- Siebert, J.W. & Park, J.L. (2010). Maintaining a healthy equity structure: a policy change at producers cooperative association. *International Food and Agribusiness Management Review*, 13 (3), 87–96.

- Sykuta, M. E. & Cook, M. L. (2001). A new institutional economics approach to contracts and cooperatives. *American Journal of Agricultural Economics*, 83(5), 1273–1279.
- Szabo, G. (2006). Cooperative identify: a concept for economic analysis and evaluation of cooperative flexibility: the Dutch practice and the Hungarian reality in the dairy sector. In *Reclaiming the Economy: the Role of Cooperative Enterprise, Ownership and Control*, International Conference on Cooperative Forms of Organisation University of Wales Institute, Cardiff, 6-8 September, 2006.
- Tennbakk, B. (1995). Marketing cooperatives in mixed duopolies. *Journal of Agricultural Economics*, 46(1), 33–45.
- Tirole, J. (2001). Corporate Governance. *Econometrica*, 69 (1), 2-35.
- USDA. (2020). Problems and Issues Facing Farmer Cooperatives. RBS Research Report 192, Rural Business– Cooperative Service. Available at: <https://www.rd.usda.gov/sites/default/files/RR192.pdf> (8/2/2020)
- Valkila, J., & Nygren, A. (2009). Impacts of Fair Trade certification on coffee farmers, cooperatives, and laborers in Nicaragua. *Agriculture and Human Values*, 27(3), 321–333.
- Van Bekkum, O.F. & Van Dijk, G. (1997). *Agricultural Co-operatives in the European Union - Trends and Issues on the Eve of the 21st Century*. The Netherlands: Van Gorcum.
- Van Dijk, W. F. A., Lokhorst, A. M., Berendse, F., & de Snoo, G. R. (2015). Collective agri-environment schemes: How can regional environmental cooperatives enhance farmers' intentions for agri-environment schemes? *Land Use Policy*, 42, 759–766.
- Verhees, F.J.H.M, Sergaki, P. & van Dijk, G. (2015). Building up active membership in cooperatives. *New Medit*, 14(1), 42-52.
- Wadsworth, J.J. (1991). An Analysis of Major Farm Characteristics and Farmers' Use of Cooperatives. *Journal of Cooperatives*, pp. 46-53.
- Zobbe, H. (2001). The Economic and Historical Foundation of the Common Agricultural Policy in Europe, KVL Unit of Economics Working Papers. Available at: <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/24212/1/ew010012.pdf> (5/2/2020)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α. Δημογραφικά και Λοιπά Πληροφοριακά Στοιχεία

1. Φύλο

Α. Άνδρας

Β. Γυναίκα

2. Ηλικία

Α. 18-30 ετών

Β. 31-50 ετών

Γ. 51-70 ετών

Δ. >70 ετών

3. Έτη άσκησης αγροτικής δραστηριότητας

Α. 0-2 έτη

Β. 3-7 έτη

Γ. 8-12 έτη

Δ. >12 έτη

4. Ποιο είναι το κύριο προϊόν σας;

Α. Γάλα

Β. Κρέας

Γ. Σιτηρά

Δ. Βαμβάκι

Ε. Φρούτα και Λαχανικά

Στ. Άλλο (Παρακαλώ προσδιορίστε)

5. Πόσα στρέμματα είναι κατά προσέγγιση το αγρόκτημά σας;

6. Σε ποια περιοχή βρίσκεται το αγρόκτημά σας;

A. Αστική περιοχή

B. Ημιαστική περιοχή

Γ. Αγροτική περιοχή

B. Συνεργασία με αγροτικούς συνεταιρισμούς

7. Είστε μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό;

A. Ναι

B. Όχι

8. Για πόσο χρονικό διάστημα είστε μέλος σε τουλάχιστον έναν αγροτικό συνεταιρισμό;

A. 0-2 χρόνια

B. 3-6 χρόνια

Γ. 7-10 χρόνια

Δ. Πάνω από 10 χρόνια

9. Για ποιο λόγο συμμετέχετε στο συνεταιρισμό;

A. Παραδίδω τα προϊόντα μου για να πουληθούν σε εμπόρους

B. Παραδίδω τα προϊόντα μου για επεξεργασία

Γ. Αγοράζω εφόδια (πχ λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές κλπ)

Δ. Άλλο (Παρακαλώ προσδιορίστε)

10. Ποια είναι η βασική δραστηριότητα του αγροτικού συνεταιρισμού στον οποίο είστε μέλος;

A. Έλεγχος διαδικασίας παραγωγής και καλλιέργειας

B. Υποστήριξη και υποβοήθηση εξαγωγικής δραστηριότητας

Γ. Ποιοτικός έλεγχος παραγόμενων προϊόντων

Δ. Ενέργειες Μάρκετινγκ και Διαφήμισης των προϊόντων των μελών στην αγορά

E. Προσφορά εφοδίων (πχ φαρμάκων, λιπασμάτων κλπ) στα μέλη

ΣΤ. Όλα τα παραπάνω

Z. Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε)

11. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη συμμετοχή σας με τον αγροτικό συνεταιρισμό;

A. Καθόλου

B. Λίγο

Γ. Μέτρια

Δ. Πολύ

E. Απόλυτα

12. Πόσο πιθανό είναι να σταματήσετε τη συνεργασία σας με τον αγροτικό συνεταιρισμό;

A. Καθόλου

B. Λίγο

Γ. Μέτρια

Δ. Πολύ

Ε. Απόλυτα

Γ. Λόγοι/οφέλη συνεργασίας με αγροτικούς συνεταιρισμούς (Σημ: Στις προτάσεις που ακολουθούν επιλέξτε τον αριθμό που σας αντιπροσωπεύει περισσότερο, όπου 1=Καθόλου και 5= Απόλυτα)

13. Από τη συνεργασία μου με τον αγροτικό συνεταιρισμό, κάνω κοινωνικές επαφές με τα άλλα μέλη.

1 2 3 4 5

14. Εμπιστεύομαι τις πολιτικές που ακολουθεί ο αγροτικός συνεταιρισμός με τον οποίο συνεργάζομαι.

1 2 3 4 5

15. Εμπιστεύομαι τα υπόλοιπα μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού με τον οποίο συνεργάζομαι.

1 2 3 4 5

16. Συνεργάζομαι με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό για να μειώσω την αβεβαιότητα που υπάρχει στην αγορά.

1 2 3 4 5

17. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό κερδίζω ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

1 2 3 4 5

18. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό έχω περισσότερες ευκαιρίες να αναπτύξω κι άλλο την δραστηριότητά μου.

1 2 3 4 5

19. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό, λαμβάνω μικρότερο ρίσκο στην αγροτική μου δραστηριότητα.

1 2 3 4 5

20. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό πληροφορούμαι το ίδιο με τους υπόλοιπους αγρότες.

1 2 3 4 5

21. Μέσω της συνεργασίας μου με κάποιον αγροτικό συνεταιρισμό, μπορώ να επιτύχω μεγαλύτερες τιμές στα προϊόντα μου.

1 2 3 4 5

Δ. Ανάγκες σας που περιμένετε να καλύπτει ο αγροτικός συνεταιρισμός (Σημ: Στις προτάσεις που ακολουθούν επιλέξτε τον αριθμό που σας αντιπροσωπεύει περισσότερο, όπου 1=Καθόλου και 5= Απόλυτα)

22. Να με ενημερώνει για τις συνθήκες στην αγορά, το ίδιο με τα υπόλοιπα μέλη.

1 2 3 4 5

23. Να έχω εύκολη πρόσβαση στην αγορά.

1 2 3 4 5

24. Να αυξήσω τις πωλήσεις μου.

1 2 3 4 5

25. Να έχω ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

1 2 3 4 5

26. Να παίρνω όσο το δυνατόν μικρότερο ρίσκο κατά την αγροτική μου δραστηριότητα.

1 2 3 4 5

**Ε. Τα Προβλήματα που Εντοπίζετε στο Συνεταιρισμό με τον οποίο Συνεργάζεστε
(Σημ: Στις προτάσεις που ακολουθούν επιλέξτε τον αριθμό που σας αντιπροσωπεύει
περισσότερο, όπου 1=Καθόλου και 5= Απόλυτα)**

27. Η εφαρμογή των αρχών της δημοκρατίας και δικαιοσύνης, θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη.

1 2 3 4 5

28. Δεν αντιμετωπίζονται όλα τα μέλη ισότιμα.

1 2 3 4 5

29. Λόγω των διαφορετικών στόχων των μελών, ο συνεταιρισμός δεν έχει έναν ενιαίο στόχο.

1 2 3 4 5

30. Οι διαχειριστές, λαμβάνουν αποφάσεις που δεν τάσσονται πάντα υπέρ του συμφέροντος των μελών.

1 2 3 4 5

31. Τα μέλη του συνεταιρισμού, δεν έχουν τη δυνατότητα επαρκούς ελέγχου για τις διαδικασίες που ακολουθούνται και τις αποφάσεις που λαμβάνονται.

1 2 3 4 5

32. Η πληροφόρηση που παρέχεται μέσω του συνεταιρισμού, είναι ασύμμετρη.

1 2 3 4 5

33. Ο συνεταιρισμός πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα προς τα μέλη του σε χαμηλότερες τιμές.

1 2 3 4 5